Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

...ССС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...1921 оной ...21-hээ гарана | № 188 (13902) | 1972 оной августын 11, пятница | Сэн 2 мүнгэн

...ООБОРИШЬЕ НОГОО САБШАЛАН ДЭЭРЭ ҮЛӨӨХЭГҮЙ!

ЗАЛУУШУУЛ—ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

...Хёлгын совхоздо үб... ...алгада ажаллажа бай... ...но, бригадануудай хоо... ...гэрhэн социалис му... ...н дүн гаргагдаба. Вик... ...баевай даадаг комсо... ...шуулай звено арбан ...туршада 490 центнер ...рилжэ, энэ халуун ха... ...ллажа байhан олохон ...уудые ахин гараа. Энэ ...да тус звено үбhэ хуряа... ...бөө 172 процент дүүр... ...хозой дирекци, парт... ...он рабочкомой дам... ...н Улаан туг мүнгэн ...ртөө. Ажалда эмхи гу... ...аар ябуулжа шадаhа... ...хыдаа hайн шанартай ...эдхэжэ абаhанайнь тү... лөө комсомолой райкомой нэгэдэхи секретарь Петр Ефимов тус звенодо дамжуулгын вымпел барюулаад, ажалдаа амжалта туйлахыень тэдэнэртэ хүсэбэ. Энэ ажалша бэрхэ звено түсэбэй ёһоор 620 центнер үбhэ гараар сабшаха байhан. Мүнөө энээнээ амжалтатайгаар дүүргэбэ. Эндэ хамта дээрээ 12 залуушуул ажаллана. Эдэ нүхэдэй оролдосотойгоор хүдэлhэнэй ашаар звено хараалhан түсэбөө уридшалан дүүргэжэ шадаа. Мүнөө эндэ түсэбhөө гадуур үбhэн бэлэдхэгдэжэ байнхай.

Мүн Дмитрий Кузьминай даадаг залуушуулай звено үбhэ хуряажа абаха түсэбөө саһаа урид дүүргэбэ. Эндэ 220 центнер hайхан үбhэн бэлэдхэгдээд байна.

***

Даажа абаhан 850 гектар сабшалан дээрэhээ 15300 центнер hайн шанартай үбhэ үсөөн үдэрэй туршада бэлэдхэжэ абаха үүсхэл Бодонгуудай совхозой залуушуул аймаг соогоо гаргаа. Һаяхан эндэхи залуушуул тэдэнэй гаргаhан үүсхэлые hайшаан дэмжээд, ниитынгээ адууhа малда hайн шанартай үбhэ тэжээл ехээр бэлэдхэжэ абаха гэжэ шиидэбэ. Нарата сэлмэг үдэрнүүдтэ шадаал hаа ехээр үбhэ хуряажа абахаар эндэхи залуушуул эрмэлзэн ажаллажа байнхай.

В. БОРИСОВ

Бэшүүрэй аймаг.

ҮБҺЭНЭЙ ГУРИЛ ЕХЭЭР ТАТАНА

Торийн совхоз ниитынгээ үхэр малда тэжээл буйлуулжа үгэдэгөөрөө яhалахан мэдээжэ болонхой юм. Тус ажахы витамин ехэтэй ногооной гурил юhэдэхи жэлээ бэлэдхэжэ абана. Энэ шэмэ ехэтэй тэжээлэй ашые эндэхи малшад hайн мэдэдэг болонхой.

Ажахын 1-дэхи отделенидэ «АВМ-0,4» түхэлэй агрегат тодхогдонхой юм. Агрегадай коллектив мүноо жэлдэ 2000 центнер витамин ехэтэй тэжээл бэлэдхэжэ абаха даабаритай. Энэ шухала хүдэлмэриеэ тэдэнэр хоёр халаанда эмхидхэнэ. Арбаад хоногой туршада энэ коллектив 600 центнер витамин ехэтэй ногооной гурил татаа. Мүнөө үедэ тэдэнэр горох-обёосой холисоор ногооной гурил гаргажа байнхай. Нэгэ халаанда эндэ 11 хүн хүдэлдэг.

Тус коллектив августын 20 болотор хараалhан түсэбөө дүүргэхэ зорилготой ажаллана. Агрегадай ажал хүдэлмэри тухай хөөрэжэ үгэлтэй. Юуб гэхэдэ, республикын олонхи колхоз, совхозуудта ногооной гурил тээрмэдэхэ «АВМ-0,4» түхэлэй түхеэрэлгэ үшөө үсөөн байhаар, энэ түхеэрэлгэ зарим ажахынуудта тодхогдоhоншье hаа, үшөө бүтээсэ багатайгаар хэрэглэгдэнэ, олонхи ушарта эбдэрдэг байна. Тиимэhээ туе агрегадай хайшан гэжэ ажалладаг тухай хөөрэжэ үгэхэ хэрэгтэй.

Тус агерегадые даагшаар Федор Лукич Кочетов табадахи жэлээ хүдэлнэ. Энэ хугасаада Федор Лукич ногооной гурил татадаг түхеэрэлгын оньhые hайн мэдэхэ болонхой юм. Даажа абаhан агрегадаа нягтаар харууhалдаг, hэльбэхээр болоhон деталь, шурэб, гайкануудыень хаhа сагтань hэлгэдэг, татадаг заншалтай. Бүхы ажалаа хэжэ дүүргэhэнэйнгээ удаа нүхэр Кочетов «АВМ-0,4» түхеэрэлгэеэ өөрөө заhадаг, хадагалдаг заншалтай юм.

Хэгдэhэн ажалайнь хэмжээгээр, тэрэнэй шанараар ажалайнь түлөөhэн түлэгдэдэг юм. Тиимэhээ эндэ хүдэлжэ байhан хүн бүхэн даажа абаhан ажалаа hайнаар бүтээхые оролдодог. Энэнь түхеэрэлгые hаадгүйгөөр хүдэлгэхэ аргын нэгэн болоно бшуу. Агрегадай гэшүүн бүхэнэй ямараар ажаллаhанhаа салин хүлhэмнай дулдыдана гэжэ тэдэнэр hайн мэдэдэг. Нэгэ центнер ногооной гурилай түлөө 7 түхэриг 79 мүнгэн түлэгдэнэ. Звеногой гэшүүн бүхэндэ түлөөhэн үгтэхэдөө, ямар ажал хэhэниинь хараада абтадаг. Хүнгэн ажал хэдэг хүндэ татагдаhан центнер гурилай 24 мүнгэн түлэгдэнэ. Хэрбээ хараалhан даабарияа звеногой hайн шанартайгаар бүтээгээд байбал, эдэнэртэ 50—60 түхэриг түлэгдэнэ. Хүнгэн хүдэлмэридэ ахалагша классай hурагшад ажалладаг юм. Мүнөө эндэ 12 hурагшад хүдэлжэ байнхай.

— Манда ажалаа hайн мэдэхэ хүдэлмэришэ бүхэриг хүбүүд олон даа. Тэдэнэй тоодо Валерий Савельев, Константин Семенов, Иван Смолин болон бусад ороно. Эдэ нүхэднай халаан бүриингөө даабарие ходоодо үлүүлэн дүүргэжэ, суг хүдэлдэг нүхэдтөө ёhотой жэшээ харуулдаг юм, — гэжэ Федор Лукич мантай уулзахадаа хэлээ hэн.

Хараалhанаа бодото дээрэнь бэелүүлжэ, шадаал hаа, ниитынгээ адууhа малда витамин ехэтэй үбhэнэй гурил татажа абахын түлөө эндэхид оролдожо байнхай.

Б. ГОМБОЕВ.
манай штатнабэшэ корр.
Зэдын аймаг.

ФОТОРЕПОРТАЖ

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ФЕРМЭДЭ

Прибайкалиин аймагай «Прибайкалец» колхозой hү hаалиин фермэ аймаг соогоо эрхимүүдэй нэгэн юм. Байтша оной хахад жэлэй турша соо фермэнүүдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгөөр «Прибайкалец» колхозой hаалишад дахин түрүүлбэ.

11 hаалишад, 2 тугалшад, техник-үрэжүүлэгшэ, электроhааляар механик гэгшэдhээ тус коллектив бүридэнэ. Тэрэниие Н. Д. Васильев арбаад жэл соо таhалгаряагүйгөөр хүтэлбэрилнэ.

Зунай бэлшээриин үедэ hү ехээр hаахын түлөө тэмсэл нэгэшье үдэр hуларнагүй. Таатай зохид үедэ хура бороогой ороhонhоо бэлшээриин ногоон хараа байса hайжаржа, hаалишадые урмашуулаа.

Һү ехээр hаагшад фермэдэ үдэр бүри олошорно. Жэшээлхэдэ, Мария Каримовна Мирасова үнеэн бүриhөө 1150 литр hү hааха социалис уялгаяа амжалтатай дүүргэнэ. Июль hарын 20 үдэрэй дүнгөөр тэрэ түрүү hуури эзэлээ, сугтаа хүдэлдэг нүгөөдэ hаалишан А. А. Голубевань 2-дохи hууриде хүртэhэн байна.

Электро-hааляар механик Н. З. Головин «Даугава» гэжэ машиные эрхимээр мэдэдэг байжаhаа гадна, бэрхэ hаалишан гэжэ суурхадаг юм. Машинаар үнеэ hаагшадай дунда энэ жэл аймаг дотор, hүүлээрнь республиканска мүрысөөндэ тэрэ шалгаржа, 1-дэхи мүнгэн шанда хүртөө hэн.

«Прибайкалец» колхозой hаалишад нёдондо арадай ажахын туйлалтануудай выставкэдэ хабаадажа, ВДНХ-гай медаль болон дипломоор шагнагдаhан юм.

Харин мүнөө жэл тэдэнэр ажалайнгаа эршэ hуларуулангүй үндэр амжалта туйлахаар зоригжонхой. Юуб гэхэдэ, ССР-эй 50 жэлэй ойе ажалай бэлэгээр угтаха хүсэлтэй.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: түрүү hаалишан М. К. Мирасова фермэ дээрэ. Механик Н. Д. Васильев ажалдаа.

М. СУТУРИНАЙ фототекст.

...НДЭР НАҺАТЫН ЗВЕНОДО

...н hуури табигдаад бай... ...эй hүри тойроод Афана... ...льевич ябасагаана, асаар ...дые заhана, хажуу тээ... ...набтайтараа унаhан ...тармуураар хярмаад ...ээрэнь хаяна.

...иколай, hүри дээрээ га... ...олши даа. Набтар бай... ...хойшо гэшхээ, заhаа... ...хонхорхойтойгоор, ...рилэгдэхэ ха юм, — ...еное даагша нэгэ залуу... ...шагай шумууhан янзын ...андана.

...ээнhээ урагша би өөрөө ...рэ гэшхэдэг, нюруулдаг ...өө үбгэ наhан болоод ...ройдо гараха, буухам... ...гайтай болошоо,—гэжэ ...Васильевич хэлэнэ.

...шье харахада томо гэг... ...алые тракторай оньhон ...эр тэрэ зандань үр... ...ри дээрэ табижа байха... ...жэгдээр дэлгээжэ ...заhахын тула габшагай... ...хэрэгтэй байна. Тиигээд... ...еное даагшын хэхэ ондоо... ...жал юу барагдахаб даа. ...йнгөө ажалые эмхидхэ... ...тармуур заhаха, хажуур ...мэтэ ажал яашахаб.

...ихан хүhануудые хол... ...н нагшуургануудые мо... ...алэhэн багахан хүбүүд ...бухалнуудые шэрээд лэ

— Хаана байлгахамнайб? — гээд лэ тэдэ холоhоо ооглолдоно.

— Ши, Валера, тэрэ бухалаа hүриин зэйно абааша. Ши Саша, энээнээ наашань асара, — гэжэ байгаад, звеное даагша бухалнуудые хэрэгтэй газартань абаашуулна.

Хараhаар байтар hүри өөдөө бодоhоор бодожо, уданшьегүй нилээд үндэр болошоно.

— Эгээл hайхан ногоон үбhыень дундань хэебди. Харин бороодо ороhон, хуабтар болоhон бухалнуудаар нюруулхабди, тэдэниие hүүлдэ асараарайгты, — гэжэ Афанасий Васильевич бухал шэрэгшэдтэ заабари үгэнэ.

Энэ үбгэниие аяар 75 наhатай гэхээр бэшэ, хунгэн сарюун, түргэн бушуу хүдэлсэтэй. Афанасий Колодин колхозойнгоо Ехэ-Хүдэриин отделенидэ хори гаран жэлдэ луговодоор хүдэлнэ. Зундаа тэрэ жэл бүри гушаад хүнhөө бүридэhэн, хоёр трактортай, арба гаран моридтой звеное даагаад, өөрынгөө уhалhан сабшалангай үбhэ абадаг юм. Байгша ондо звенодонь бүхыдөө 270 гектар сабшалан даалгагданхай. Тэндэhээ хамта 5000 гаран га бүриhөө дунда зэргээр 22 центнер ургаса хуряаха зорилготой.

— Ган гасуур болоогүй hаань, бүришье ехэ үбhэ абаха hэмди. Жэшээлхэдэ, нёдондо энэл газарhаа гектарай 30 центнер гэхэ гү, али бүхыдөө 7,5 мянган центнер үбhэ соможо, колхоз соогоо мүрысөөндэ илажа гараа hэмди,— гэжэ нүхэр Колодин хэлэнэ. — Энэ сабшалангаа ехэнхиень хоёр дахин уhалаа hэм. 100 гектартань минеральна үтэгжүүлгэ тараагдаhан, наг шэбхэшье гаргагдаhан байгаа. Тиигэжэ оролдоhоной ашаар лэ иимэ ган жэлдэшье яhала бараг ургаса хуряажа байна гээшэбди, — гээд тэрэ хөөрөөгөө дүүргэнэ.

Сабшалангынь жэл бүри hайжаруулагдажа, олон жэлэй ногооной таригдажа байhан газар. Мүнөө диилэнхидээ эндэнь сэл хүхэ хяаг, ноб ногоон набшаhалиг шара, хүхэ сэсэгүүдтэй хүсы үбhэн ургана.

Тус звено «Дружба» колхоз соогоо даб дээрэ эгээл ехэ үбhэ абаал байнхай. Эндэ жэл бүри шахуу сугтаа хүдэлдэг ажалша бэрхэ, эбтэй эетэй зон сугларанхай. Илангаяа трактористнар А. П. Шайдуров, Н. Г. Колпаков, косилкашад И. Г. Колпаков, Н. П. Синюшкин гэгшэд эрхимээр хүдэлнэ. Тэдэнэр бүхыдөө 150 гаран гектарай ногоо сабшаад, 1000 үлүүтэй центнер үбhэ hүрилөө. Мүн энэ звеногой сабшаhан, хуряаhан 18 гектар газарайнь ногоогоор 300 тонно сенаж дарагдаа.

М. НАМЖИЛОВ.

Хяагтын аймаг.

ШАДАЛААРАА ОРОЛДОНО

Аргатын совхоз байгша ондо 40 мянган центнер үбhэ хуряажа абаха түсэбтэй. Энэ халуун хаhада ажахыда 26 звено, бригада ажаллана.

Мүнөө эндэ мянга гаран центнер hайн шанартай үбhэн сомоо болгогдоод байнхай. Һаянай байдалаар Гуржап Нимаевай даадаг звеногой гэшүүд тус бүридөө 63 центнер үбhэ хуряажа абаба. Тиихэдэ Дугар Цыренонэй даадаг звено 630 центнер үбhэтэй болонхой.

Совхозой ажалшад хараалhан даабаряа дүүргэхын тула үдэрhээ үдэртэ оролдосотойгоор хүдэлнэ.

Г. РИНЧИНО.

Хурамхаанай аймаг.

Хэжэнгын аймагай «50 лет лет Октября» совхозой хоёрдохи отделенидэ үбhэ хуряалга түлэг ябажа байна. Балдан-Доржо Радна евай даадаг бригада хэдэн зуун центнер үбhэтэй болонхой. Эндэ Дугаржап Цыдыпов ахалагша косилкашанаар ажаллана. Косилкашад Сундра Баторов, Цыдендамба Цыбикдоржиев, Доржо Цыдыпов гэгшэд үдэр бүриингөө даабарие үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Косилкашан Д. Цыдыпов. 2. Косилкашад ажалдаа.

Д. НИМАЕВАЙ фото.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ҮБҺЭ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЫН ХЭР ЯБАЖА БАЙҺАН ТУХАЙ

1972 оной августын 8-най мэдээн

Аймагууд	Үбhэнэй бүхыдөө сабшагданиинь (процентээр)	Үбhэнэй hүрилэгдэhэниинь (процентээр)	Силосэй даргадаhаниинь (центнерээр)	Набшаhата тэжээлэй бэлэдхэгдэhэниинь (центнерээр)	Витаминтай ногооной гурилай татагдаhаниинь (центнерээр)	Сенажай бэлэдхэгдэhэниинь (центнерээр)
Баргажанай	26	15	—	50	—	—
Баунтын	26	10	—	—	—	—
Бэшүүрэй	40	22	190	6694	2721	11220
Зэдын	18	8	—	2391	2819	1470
Яруунын	23	4	25940	1380	1389	3040
Загарайн	32	17	—	3126	266	10150
Захааминай	37	19	21754	6179	127	29130
Кабанскын	71	46	393050	—	4530	15240
Хэжэнгын	24	10	—	4615	1174	17120
Хурамхаанай	29	17	—	1549	—	400
Хяагтын	35	15	—	7802	1137	3780
Мухар-Шэбэрэй	33	15	—	4650	3718	8970
Ахын	21	12	—	—	—	—
Прибайкалиин	60	44	54640	—	—	—
Хойто-Байгалай	29	8	—	—	—	—
Сэлэнгын	26	16	—	3610	1320	7500
Түнхэнэй	49	30	116490	4007	3500	—
Улаан-Үдын	38	23	6800	5027	1696	29328
Хоринн	24	13	—	1620	350	7732
Республика бүхыдөө	31	17	631864	52700	25747	145080

ТАСС ...НЭ ҺОНИН

ОЛОНОЙ АНХАРАЛ ТАТАНА

Совет Социалис Республикануудай Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн hайндэрые түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэн үргэнөөр тэмдэглэхэ бэлэдхэл хэжэ байна. Булюу hайнаа богонихон болзор соо элирхэйлэн харуулhан социалис ниитын байгуулалта бүхы дэлхэйн хүгжэлтэдэ нүлөөлэн, өөр тээшээ олоной анхарал хандуулна. Мүнөө дэлхэйн арадууд Советскэ Союзай хүгжэлтөөр hонирхожо байна гэжэ Финляндиин Компартиин вице-түрүүлэгшэ Т. Синисало «Кансан уутисет», «Тиедонантай» газетэнүүдтэ толилуулhан статья соогоо бэшэнэ. Манай ороной хуби заяанда ехээр нүлөөлhэн энэ hайндэрые үргэнөөр тэмдэглэхэ шалтагаан манда бии гэжэ тэрэ заана.

Советскэ Союзай байгуулагдаhан ушар—научна социализмын зүб байhанай гэршэ болоно гэжэ Т. Синисало тэмдэглээ.

Советскэ Союз байгуулагдаhанhаа хойшо 50 жэлэй турша соо эб найрамдалай ба арадуудай аюулгүй байдалай түлөө шууд тэмсэнэ. КПСС-эй XXIV съезд дээрэ хараалагдаhан эб найрамдалай программые Советскэ Союз шууд бэелүүлнэ. Тэрэнэй бүхы ябуулга эб найрамдалда дуратай арадуудай, гүрэнүүдэй аша туhада харюусана.

Манай ороной туйлаhан амжалтанууд Советскэ Союзтай хани барисаанhаа, харилсаа холбооноо үндэhэлдэг байгаа, үндэhэлнэ гэжэ Т. Синисало бэшэнэ. Хүсэн түгэс, бата нэгэдэлтэ Совет гүрэнтэй хани ба рисаагаа, харилсаа холбоогоо улам бэхижүүлхые финн арад хүсэнэ.

...РОНОЙ ...АРЯАЛАН ...ЭЭРЭҺЭЭ

...аса хуряалгын дэлисэ ...ргэдэжэ байнхай. Ба... ...ибириин, баруун-хойто ...дай ажахынууд хуряал... ...хүдэлмэри эхилээ.

СССР-эй ЦСУ-гай мэдээнэй ёhоор, август hарын хоёрдохи неделиин эхеэр 52.573 мянган гектарай гэхэ гү, али бүхы тарялангай талмайн 46 процент болохо ороohото, оросhото-бобово ургамалнууд хадагдаад байгаа. Энэ талмаин 95 процентынь тариан сохигдонхой.

Украинадахи тарян хуряалга түгэсхэхы шатадаа оробо. РСФСР-эй ороohо тарянай талмайн хахад шахуунь хуряагдаа. Ураалай түбэй областьнуудай ажахынууд тарягаа хадажа байна. Алтайн, Омско областиин, Красноярска хизаарай түрүүшын хэдэн мянгаад гектарай тариан хадагдаба. Оренбургын механизаторнууд олон мянган гектар талмайн тарияе хадаад байна.

Белоруссиин таряашад ороо-hо таряанайнгаа хахадhаа ехые, харин Казахстанай механизаторнууд 19 процентыень хуряагаа.

Орон дотор 3769 мянган гектарай кукуруза хуряагдаа. Энэмнай тарилгын бүхы талмайн 5, табанай нэгэ хуби шахуунь болоно.

686 мянган гектарай гэхэ гү, али бүхы тарилгын 55 процент болохо лен-долгунец сабшагдаа. Украинын лен ургуулагшад сабшалгаяа дүүргэнтээ. Энэ хүдэлмэри Латви ба Эстониндо түлэг дундаа.

Ороной таряашад ерэхэ жэлэй ургаса үгэхэ ногооной үрэhэ бэлдэжэ байна. Эдэнэр 720 мянган гектар талмай дээрэ таригдаха олон жэлэй ногооной үрэhэ сохижо абаба.

Нютаг нютагай механизаторнууд ерэхэ жэлэй ургасын асуудалнуудта анхарал хандуулан, хадагдаhан таряалан дээрэ намарай паар хахална. 7205 мянган гектар иимэ паар хахалагдаа. РСФСР-эй олохон областьнуудай, Белоруссин газар хахалагшад үнгэрэгшэ жэлэй гүйсэдхэлнүүдые нилээд ахяад байна.

Ургаса хуряалга үргэлжэлhөөр.

СОВЕТ-ЭНЭДХЭГ ХАНИ БАРИСААНАЙ ҺАРА

Августын 9-hөө манай орон дотор Совет-энэдхэг хани барисаанай hара эхилээ. Энэ hара Советскэ Союз Инди хоёрой хоорондын эб найрамдал, хани барисаан ба харилсаа холбоон тухай договорой баталагдаhаар нэгэ жэлэй ойдо, тэрэшэлэн Индиин бэеэ даанхай байдалтай болоhоор 25 жэлэй ойдо зорюулагдана. Совет-энэдхэг соёлой харилсаа холбооной бүлгэмэй отделенинүүдтэй союзна юhэн республика дотор—Азербайджан, Белорусси, Казахстан, Киргизи, Литва, Латви, Таджикистан, Туркмени ба Узбекистанда—hарын үе соо тус ойнуудта зорюулагдаhан митингнүүд, ажалшадай суглаанууд эмхидхэгдэхэ юм гэжэ Хани барисаанай совет бүлгэмүүдэй союзhаа ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсэбэ. Тэрэшэлэн бүлгэмэй хамтын гэшүүд болоhон (эдэнэй тоо мүнөө 200-да хүрэнхэй) промышленна, хүдөө ажахын предприятинуудта, соёлой эмхи зургаанудта тиимэ суглаанууд, уулзалганууд болохо байна.

Энэ hарые үнгэргэлгэдэ москвагайхид эдэбхитэйгээр хабаадаха. «Индиин искусство» гэhэн выставкэ Зүүн зүгэй арадуудай искусствын музей дотор нээхэ бэлэдхэл хэжэ байнхай. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ СССР-эй гүрэнэй библиотекэ хани барисаата орон тухай энэдхэг поэдүүд болон прозошодой номуудай, совет авторнуудай зохёолнуудай экспозици эмхидхэнэ. СССР-эй Наукануудай академиин Зүүн зүгые шэнжэлхэ институт Индиин 25 жэлэй ойдо зорюулжа, Эрдэмтэдэй соведэй суглаа үнгэргэхэнь. Энэдхэг кинорежиссернуудай бүтээhэн уран hайханай ба документальна фильмүүд кинотеатрнуудай экрануудаар дамжуулан харуулагдаха.

(ТАСС)

КОММУНИСТ ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

УРГАЖАЛ ЯБАҺАН ХҮН...

ЦЕХЭЙ НАЧАЛЬНИК Вячеслав Фёдорович Колбин амаржа байhанаа мүнөөдэр ажалдаа гараа. Тиимэhээ кабинет соонь урда урдынхиhаа хүн үлэмжэ олон: зариманиинь ажал хүдэлмэри тухайгаа зүбшэхэеэ, нүгөөдүүлынь өөрынгөө хэрэгээр, бэшэниинь юрэл хөөрэлдэхэеэ ерэнэ хаш. Харин Вячеслав Фёдорович бултантайнь лэ анхаралтай түбшэнөөр хөөрэлдэнэ.

Хоёр басагад орожо ерээд, цехтээ ажалда :быт гэжэ гуйна. Теэд юундэ нүгөө цехтэ хүдэлхэеэ болиhон тушаа hурахадань тэдэнэр мүртэйгөөр харюусажа шаданагүй. Тиигээшье hаань цехтээ хүдэлмэришэдэй ехэ дуталдадаг байhан хадань Вячеслав Фёдорович тэдэниие хүдэлмэридэ абаха гэжэ шиидэбэ. Тиихэлээрнь би Колбиндо хандан:

— Найдахаар зэн бэшэл хаш. Тэрьелшэхэдээ дүтэ бэшэ гү? — гэхэдэм:

— Манайхид эдэниие ажалда байха. «Үшөө нэгэ бага шангалха саг гараад байна. Тиигээл hаа барагтай болохо hэмди». Ингэжэ энхэргэнээр хөөрэлдэхэдэнь бэедэ ольhон орожо, үнөөхи эсэhэм найшье мартагдашаха, хаанаhаашьеб шэнэ хүсэн түрэhэн шэнги болодог hэн.

Вячеслав Фёдорович тухай баhал мээхэй дулаанаар тэрэ хэлэнэ.

— Би Вячеслав Фёдоровичтой бүри хүбүүн ябахаhаань хойшо сугтаа хүдэлнэб. Слесарь байхадаа hайн хүдэлдэг hэн. Мүнөөшье тэрэниие хүн бүхэн хүндэлдэг гээшэ. Бэрхэл хүтэлбэрилэгшэ болоо даа.

Слесарь, механик, технорук, цехэй начальник. Эдэ Колбинон ажалай намтарай ургалтын шатанууд. Тэрэнэй ажабайдалайнь зам ёhо жамаараал урагшаа дабшана. Ходол нэтэрүүгээр хүдэлжэ, эрдэм шудалжа, өөрынгөө оюун шадабарие нарижуулан ябадаг хүнэй зам иимэл hайдаг ха юм лоhон СССР-эй Верховно Советэй сессиин материалнуудые шудалхадаа, хүдэлмэришэднай үйлэдбэриин арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхэ ёhотойбди гэжэ ойлгоhон байна. Манай хүдэлмэришэн бүхэн үйлэдбэриин экономическа үрэ дүнгүүдэй юунhээ дулдыдадагые hайнаар ойлгохын, гараhан продукциин өөрынь үнэ сэнгые улам хямдаруулха ябадалда хүн бүхэн ямар зэргээр хубитаяа оруулха байhанаа баhа мэдэрэнхэй.

— Вячеслав Фёдорович, ажалай журам гээшэмнай ямар удхатай гээшэб?

— Саг соохоноо ажалдаа ерээд байдагаар хизаарлаха хэрэг бэшэ. Мүнөөнэй ойлгосоор болоходо, ажалай журам хадаа олон янзын эрилтэнүүдhээ бүридэнэ. Нэн түрүүн даабарита нормоёо дүүргэхэ ёhотой. Мүнөө цехын хүн бүхэн үдэр соо юу хэхэ байhанаа тодоор мэдэдэг. Ажалайнь лэ дүнгөөр тэрэнэй ямар ажалшан, ямар хүн байhые тодорхойлхо ушартайбди. Хэрбээ хүн гээшэ hайн мэргэжэлтэй болохо гэжэ оролдоо хадаа заабол зориhондоо хүрэдэг гээшэ. Һая хүдэлжэ эхилhэн хүдэлмэришэн ядалсадаг байха. Энэ ушарта тэрээндэ туhалха, тэрэниие hургаха шухала. Техникээ, зэр зэмсэгээ hайн мэдэхэ болоогүй хадаа, заяандаашье мүртэйгөөр хүдэлжэ hурахагүйш. Тиимэhээ коммунис ажалай hургуулида hурагшадые ганса экономикын эрдэм шудалуулха бэшэ, мүн түрүүшүүлэй дүй дүршэлтэй танилсуулха гэжэ оролдодогбди. Хүниие өөрынь дурлаhан лэ хүдэлмэридэ ябуулха хэрэгтэй. Тэрэниие hонирхолгүй юумэндэнь баалан ажаллуулжа яашье болохогүй. Тиимэhээ зарим нэгэнэй ондоо хүдэлмэридэ орохом гэхэдэнь арсадаггүйбди. Ажалай журамай бэхижэлгэ хадаа хүдэлмэришэнэй ниитын хүдэлмэридэ хэр зэргэ хабаадалсадагhаань ехэ дулдыдаха болоно. Минии адаглахада, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг хүн журам hайтай, нүхэдтөө хүндэтэй, тэдэнтэеэ нягта холбоотой байдаг. Хүн гээшэ зондоо дүтэл байхадаа дүүрэн жаргалтай ажаhуудаг ха юм. Хүдэлхэдөөшье бэрхэ байдаг.

Вячеслав Фёдоровичые хүдэлмэришэд ганса ухаатай, юумэ бүтээсэтэй, hонор, техническэ талаараа мэргэжэнги хүтэлбэрилэгшэ байhанайнь түлөө бэшэ, харин хүн зонойнгоо түлөө ходо hанаата боложо, сэдьхэлээ хүдэлгэжэ ябадаг хадань лэ хүндэлдэг юм.

Нэгэ хүдэлмэришэн эхэнэр намда ингэжэ хөөрөө hэн.

— Тэрээндэ хандахадаш анхаралтайгаар шагнаха: «Зай бүтээхэбди, аргынь бэдэрхэбди, hанаагаа бү зобогты» — гэхэ. Энэнь өөрhөө холодуулхын түлөө хэлэhэн үгэ бэшэ. Үглөөдэрынь лэ бүтэшэhэн байдаг хадань ингэжэ хэлэнэб.

— Минии дуулахада, Вячеслав Фёдорович шангашаг, заримдаа шэрүүншэг зантай хүн шэнги гэлсэдэг.

Тэрэ эхэнэрни начальнигаа үмөөрhэн хэбэртэй, ингэжэ харюусаа hэн:

— Тэрээнгүйгөөр лажа болохоб! Тиимэ байгаагүй хадаа ямар гурим, ямар журам манда байха бэлэй!

Вячеслав Фёдорович тухай бэшэхыемни комбинадай директор В. А. Гитенко намда дурадхаа hэн.

— Залуу, юумэ мэдэхэ, ургажа ябаhан хүтэлбэрилэгшэ юм. Хүдэлмэришэдтэеэ үгээ ойлголсожо ядахагүй. тэдээндээ ехэ хүндэтэй болонхой, hургажашье, hуражашье шадаха хүн гээшэ. Комбинадай парткомой гэшүүн.

Ингэжэл зоной түлөө оролдожо ябадаг хүтэлбэрилэгшэ тэдэндээ хүндэтэй болодог, ажал хэрэгыньшье хододоо урагшатай ябадаг. Иимэл түрүү шэнжэ шанартай хүтэлбэрилэгшэ манда хэрэгтэй ха юм даа.

hургажа шадаха даа, шанга зон, бэлээр ябашахоор бэшэл байха — гэжэ хэлээ hэн.

Һүүлдэнь би басагадтай хөөрэлдөөб. Тэдэмни hайн дураараа энэ цехтэ орожо хүдэлхэ гэжэ эрмэлзэhэн байшоо. Юуб гэхэдэ, энэ цех ёhотойл эбтэй эетэй коллектив, хүтэлбэрилэгшэньшье hайн хүн, ажал хэрэгынь урагшатай ябадаг, залуушуулшье олон hэн.

Үнэхөөрөөшье, модо хюрөөдэдэг цех Онохойн модоной комбинат соо эгээл томо цехүүдэй нэгэн юм. Үйлэдбэриингөө түсэб ходо дүүргэдэг, эндэхи ниитын эмхинүүд hайнаар хүдэлдэг, урлан нарижуулагшадаар олон, комбинат соогоо суурхадаг уран hайханай бүлгэм хүдэлжэ байдаг.

Эдэ бүгэдэн хадаа ажалша зоной эдэбхи үүсхэл бадаргадаг, коллектив соо hайн харилсаа байгуулдаг, үйлэдбэриин түсэб амжалтатайгаар дүүргэхэ эрхэ байдал тогтоодог шуу. Минии hанахада, эдэ бүгэдэн бултадаал хоорондоо нягта холбоотой зүйлнүүд ха юм даа. Юрэдөө, олохон ушарта коллектив соо ямаршье бэрхэ hайн зонон байбал, хүтэлбэрилэгшын ухамай сэсэн бэшэ, хүн зондоо hайнаар хандадаггүй байгаа hаань, ёhотой коллектив байгуулха гээшэ, үнэндөө, ехэл бэрхэ хэрэг гээшэ. Ушар иимэhээ хүтэлбэрилэгшэ хадаа өөрынгөө ударидахы шадабарие мүнөө сагай эрилтэтэй тааралдуулан баяжуулха үялгатай.

Энээниие бэшэхэдээ би гансал ДОЦ-ой коллективэй амжалтануудые харуулхаяа хүсэнэ бэшэб, харин эндэ хүтэлбэрилэгшэ ябаhан хүн тухай, тэрэнэй шэнжэ шанар болон ударидахы мэргэжэл тухайнь, тэрэнэй коллективтээ яажа нэрэ хүндэтэй болоhон тухай хэдэн үгөөр дурдаха хүсэлэнтэйб.

Колбиной урда тээ начальник байhан Н. П. Корольков тухай хөөрэжэ үгэхыень энэ цехэй урданай станочницануудай нэгэн Евгения Гавриловна Павловада хандаа hэм.

— О! Алтан лэ хүн байhан юм даа. Ходол энеэбхилhэн шарайтай, уужам сэдьхэлтэй хүн бэлэй. Һүниндөө хүдэлжэ эсэшоод ябахыешни харахадаа, заал hаа хажуудаш ерээд: «Зай, хэр хүдэлэгдөөб, эсээгүй гүт?» — гэхэл даа. Теэд нюдыень хараад мэдэхээр, эсэhыешни абаhаар лэ ойлгоhон даа. Энэ хүн тэбхэр 10 жэлдэ хүдэлнэ. Цехыньшье бии болоhоор 10 жэл болоо. Вячеслав Фёдорович эндэ тодхогдоhон элдэб станогуудые, түхеэрэлгэнүүдые, ажалай технологиие ехэ hайнаар мэдэдэг. Тэдэ бултадаа тэрэнэй хабаадалгатайгаар бүтэhэн байна. Колбин өөрөө ямаршье станок дээрэ, ямаршье юумэ хэжэ шадаха дүршэлтэй мэргэжэлтэ юм. Тиимэ байха гээшэ ехэл шухала зүйл ааб даа.

Арбан жэлэй туршада хүдэлhэн 67 хүн энэ цех соо мүнөө бии. Тэдэнэрэй олонхинь 30—45 наhатайшуул. 100 хүн табан жэлhээ дээшэ хүдэлжэ байна. Тиихэлээрээ олонхи ажалшадынь олон жэлэй туршада нэгэл цех соо хүдэлжэ байдаг hэн тула ажал хэрэгээ hайн мэдэхэ, мэргэжэл түгэс, ямаршье хүндэ даабари бүтээжэ шадаха хүдэлмэришэд байhаниинь эндэ элеэр харагдана бшуу. Иимэл байхадаа ажалынь урагшатай, бүтээсэ hайтай, эршэтэй, коллектив эбтэй эетэйгээр, нэгэн ниитэ сэдьхэлтэйгээр хамтынгаа хэрэгэй түлөө тэмсэнэ ха юм.

Мүнөө цехэй хүтэлбэрилэгшын өөрөө энэл коллективэй дундаhаа урган гараhаниинь баhал жэшээтэ ушар болоно. Иимэл коллективэй дунда ажалша хүнүүдэй хүмүүжэн ургаха аятай зохид эрхэ нүхэсэл байгуулагдана бшуу.

Вячеслав Фёдорович арбадахиие дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр заочноор техникумдэ hураа. Эгээ мүнөө Зүүн Сибириин технологическа институдай үдэшын филиалда эрдэм шудалжа байна. Тэрэ өөрынгөө бэеын жэшээ дээрэhээ hуралсалай удхые hайн мэдэнэ. Тиимэhээ hуража байhан хүнүүдтэ али болохоор туhалха гэжэ ходо оролдодог. Коллективэйнгээ залуу үетэниие бултыень дунда hургуулитай болгохо гэhэн зорилго урдаа табинхай. Мүнөө хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын hургуулида 34, технологическа институдта 5 хүн hурана. Тиихэдэ Аюша Сультимов Ленинградай ой модоной академидэ, олон хүдэлмэришэд техникумүүдтэ hурадаг.

— Цехэймнай хүн бүхэн Эхэ оронойнгоо үмэнэ табигдаhан шэнэ шэнэ зорилгонуудые hайн мэдэнэ. Тэрээнтэй зохилдуулан, өөр өөрынгөө бэелүүлхэ зорилгые тодоруулдаг — гээд, Вячеслав Фёдорович саашань хөөрэнэ, — Жэшээнь, нёдондо декабрьда бо-

В. СЕКЕРИНА,

БЭЛЭГШЭБЭЙН ҮБҺЭШЭД

Эртээр ороhон хура бороо үбhэ ногооной гарасада ехэхэн нүлөө үзүүлээ гээшэ. «Улаан Аха» колхоз үбhэ хуряалгадаа хэзээ хэзээнэйхиhээ hайн бэлэдхэлтэй орожо шадаа. Энэ халуун хаhада хүдэлхэ оньhон техникэ hайнаар заhагданхай. Хамтынгаа үхэр малда бардам хүрэхэ үбhэ тэжээл бэлэдхэжэ абахын тула эндэхи ажалшад оролдожо байнхай. Эндэ найман оньhожоруулагдаhан звено хүдэлмэрилнэ. Мүн эндэ аймагай түбэй залуушуулhаа бүридэhэн комсомол-залуушуулай нэгэ звено ажаллажа байнхай.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Гар хажууршад С. Ж. Доржиев, В. Д. Мункоnов ажалдаа 2. В. М. Ошоровой даадаг Бэлэгшэбэйн үбhэшэдэй байра.

Д. ДУГАРОВАЙ фототекст.

ОРОЛДОҺОНОЙ АШААР

Хүн хэhэн ажалаараал суг хүдэлдэг нүхэдтөө, нютаг нугадаа мэдээжэ болодог гээшэ. XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүү хонишон Шогоен Цыбандоржиевич Цыреновые нютагтань танихагүй хүн үгы байха. «Шогоен бүри багаhаа ажалай амта таниhан хүн. Энэ хүмнай зориhондоо хэзээшье хүрэдэг, ажалша хүн даа» гэжэ нютагайхидынь тэрээн тухай очогонхон хөөрэлдэдэг юм.

Ажахын бэрхэ хонишодой нэгэн Цыреновтэй уулзажа, хөөрэлдэhэн, ажалаарнь hонирхоhон байнабди. Энэ нүхэрнай дайнай хатуу жэлнүүдтэ түрэл колхоздоо ажаллажа эхилhэн юм. Цыренов арбан дүрбэ наhатайhаа эхилжэ, уhанай модондо хүдэлhэн, удаань үхэршэнөөр, адуушанаар ажаллаа. Нэгэтэ Цыреновые колхозой правлени дуудажа, Нэргэма нүхэртэеэ хони даажа абахыень дурадхаа hэн.

Эхэ хонидые харууhалха гээшэ тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ. Түрүүшынхеэ түл абаhан жэлдэ тэдэнэр тухашараадшье абаhан байха. Ушарhан бэрхэшээлhээ тунхарингүй, бухы хүсэ шадалаа hанал бодолоо ажалдаа хандуулhанайнь үрэ уданшьегүй гаража ерээ. Удаадахи жэлдэ Шогоентон зуун эхэ хонин бүриhөө ная гаран хурьга абажа түлжүүлээ hэн.

Зун, намарай туршада хонидоо хагда ногоондо, талха тарянай үзүүртэ адуулжа, таргалуулхые оролдодог. Тобир тарган хонидhоо өөдэргэн хурьган абтадаг, тэнжэсээршье hайн, эхэнь hүтэйшье байдаг гээшэ гэжэ Цыреновтэн hайн мэдэдэг тула, хонидой адуулганда анхаралаа табидаг юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ Цыреновтэн халуун намарhаа үбэлжэлгэдөө бэлэджэ эхилhэн. Эдэ нүхэднай хонидоо түхэреэн үдэр хагданда, тарянай үзүүртэ адуулхыенгаа хажуугаар сүлоотэй сагаа hамбаашалан хашаа хорёогоо hайнаар дулаалжа үрдеэ hэн.

Шогоен Цыбандоржиевич мүнөө жэлдэ зуун эхэ хонин бүриhөө 110 хурьга абажа, ажахы соогоо түрүү hуури эзэлбэ. Энэ нүхэрнай хаража байhан хонин бүриhөө 5 килограмм 700 грамм нооhо хайшалжа, абаhан үялгаяа 400 граммаар үлүүлээ. Июль hарын хори гаранаар хурьгадаа эхэhээнь таhалжа, тушааба. Хонишод хурьгаяа эхэhээнь hалгааха үе болотор тус бүриинь шэгнүүрые 26,2 килограмм болгобо.

— Шогоен Цыбандоржиевич, саашанхи зорилгонууд тухайгаа манда хөөрэжэ үгыт, — гэжэ ахалагша хонишондо хандабабди.

Хонидоо ногоондо бэлшээн таргалуулха гэжэ оролдожо байнхайбди, үглөөнэй бүрүүлhээ үдэшын боро хараан болотор адуулнабди. Үдын халуунда hарабшатай хорёо соо тииругүлнэбди. Үдын урда хонидоо хадада бэлшээнэбди. Удаань нугала адуулнабди. Августын тэнгhээ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлгэ хэжэ захалхабди, — гэжэ ахалагша хонишон манда хөөрэбэ.

Хашаа хорёогоо өөhэдөө заhажа, үбhэ тэжээл наринаар хонидтоо эдюулhэнэй, шэбхэеэ өөhэдынгөө хүсөөр гаргаhанай ашаар хонишод мянган түхэриг алмаhан байна.

— Ерэхэ жэлдэ хонин бүриhөө хурьга абахын түлөө оролдохобди. Нэгэ хэдэн үгэ үбэлжөөн тухай хэлэжэ үгэмөөр. Манайхин Дээдэ Нарин гэжэ газарта үбэлжэдэгбди. Мүн эндэ үшөө нэгэ отара байрладаг юм. Мүнөө болотор манда зайн гал оруулагдаагүй байhаар. Хурьга абалгын үедэ илангаяа хүшэр болодог. Энэ газарhаа таба модоной зайда зайн галай утаhан гарадаг юм. Сагай дулаанда үбэлжөөндэмнай электрын гэрэл оруулаа hаань, ехэл hайн байха hэн, — гэжэ ахалагша хонишон хэлээ hэн.

Хонишодой гуйлтые ажахын хүтэлбэрилэгшэд хараадаа абажа, хаhа сагтань зохисотой хэмжээ абаха бэзэ гэжэ найдагдана.

Д. ХУБИТУЕВ,
манай корр.

Загарайн аймаг.

МАНАЙХИНШЬЕ ҺАЙШААГАА

Оньhон техникэ, машинануудые ашаг үрэ ехэтэйгээр хүдэлгэхын түлөө, тэрэнээ гамтайгаар абажа ябаха, эзэн ёhоор хандаха тухай Кировоградска областиин механизаторнуудай хандалгые манай колхозой нэгэдэхи отделениин механизаторнууд зүбшэн хэлсээд, hайшаан дэмжэhэн.

Колхозой хүндэтэ механизатор Александр Александрович Яньков ингэжэ хэлэбэ:

— Энэ асуудалые хүн бүхэн бодотоор ойлгожо, хандалга соо хэлэгдэhэнэй ёhоор техникэеэ абажа ябаа hаа, колхозой экономикодо тон ехэ арбалалта болохо гэжэ ойлгохо зэргэтэйбди. Манай зарим механизаторнууд энээн тухай hайн мэдэжэ байбашье, ажахыда трактор, машинануудые тон hаланаар ашаг[...] римашуулынь эдэн hа[...]шэ. Минии hанахада, [...] гүй хүдхэшүүлтэй [...] хөөрэлдэхэ саг ерээ.

Үнинэй механизатор[...] хал hайшаан дэмжэ[...].

Д. ЦЫРЕНЖА[...]
Захааминай XXII [...] дын нэрэмжэтэ [...] парткомой секр[...]

СЕНАЖ ДАРАЛГАДА[...] ГАЗ ХЭРЭГЛ[...]

Республикымнай [...] хозууд ниитынгээ үхэр[...] наж дарадаг болонхой. [...] ехэтэй тэжээлые бухы[...] ёhоор бэлэдхэжэ абабал, [...] хан ехээр абтадаг [...] ажахынуудай мэргэжэлт[...] нэ. Тиимэhээ сенажые [...] ража абалгаха ехэхэ[...] табиха хэрэгтэй. Сена[...] хүдэлмэри 2—3 хоног[...] гаргабал, муугаар [...] шанараа гээхэ байна.

Ленинградска област[...] маковский» совхозой [...] тэд углекисла газ [...] риталгада hаад хэнэ [...] рүүлhэн байха юм. Тус [...] hүүлэй хоёр жэлэй тур[...] нэ арга хэрэглэжэ, hай[...] тай сенаж бэлэдхэжэ [...] лонхой. Эдэнэй гаргаh[...] дүй дүршэл тухай [...]

Сенаж дараха нүхэ[...] 0,75—1,5 дюйм диамет[...] гэ үзүүрынь бүтүү [...] хэгдэнэ. Эвэ трубада 5-[...] лиметр диаметртай нүх[...] бэеhээ метр зайда б[...] тэй. Хэрбээ траншей[...] 7—10 метр үргэн бай[...] иимэ түхэлэй хоёр труба[...] Ханын захаар газай [...] рашахагүйн тула труба[...] 3—4 метр холо байха [...] Трубагай хоёрдохи [...] богони, хаhа зүбшүүлэ[...] гаргана. Трубагай үзүүр[...] раанта hүүлгагдана. [...] сагта hараантые нээжэ [...] гаар газ редукторай [...] хагдан оруулагдана. [...] тонно багтаамжатай [...] 60—80 килограмм үгы[...] 3—4 баллон газ хэрэгт[...] дог. Сенажай ногооной [...] хэмжээгээр, дарасыень [...] абажа, газ шахан [...] hайн байдаг. Даража [...] сээрээ нүхэеэ углекисл[...] дүүргэхэ шухала. Нүх[...] дүүрээ гү, али үгы гү [...] хын тула заахан нүхэ [...] үзэхэ хэрэгтэй. Нүхэн[...] та шударhан зуруул [...] газаар үшөө дүүргэгүй [...] дахэ хэрэгтэй. Энэл арг[...] гурба хоноhон хойно [...] болоно. Даргадhан ногоо[...] лажа эхилээ hаань. газ[...] оруулха ёhотой.

Хэрбээ иимэ труба [...] сенаж даргадаад, гуто[...] hаань 1 дюйм диаметр[...] 7 миллиметр үргэн [...] үзүүртэй труба шаан [...] байна. Тэрэл аргаар газ [...] да hайн.

Сенаж даралгада [...] газ хэрэглэхэдэ туhа[...] хоёр жэлэй дүй дүрш[...] гаршалжа үгэнэ. Респ[...] най ажахынууд энэ а[...] сэд хэрэглэхэ байха гэж[...] дана.

В. ГОНЧА[...]
ЦНТИ-гэй хүдөө [...] таhагые [...]

АЖАЛАЙ БАТА ЖАГСААЛ

50 СССР

Союзна, автономито республикануудай ажалай амжалта, тэдэнэй нягта харилсаа холбоон, коммунис байгуулалтада оруулжа байhан хубита тухайнь ТАСС-ай корреспондентнүүд ороной элдэб нютагуудhаа мэдээсэнэ.

РСФСР: ХАДАТА ХИЗААРАЙ ЭНЕРГЕТИКЭ

Дагестанай Дээдэ Чирюр гэжэ тосхон шадар электрын элшэ дамжуулха станциин барилга эхилбэ. Энэ жэлэй hүүл багта Хойто Кавказай нэгэдэмэл энергосистемэдэ оруулагдахаар хараалагдана. Тиихэдээ Дагестанай промышленность, хүдөө ажахын электрын элшээр дүүрэн хангагдаха аргатай.

Грузиhаа ерэhэн оньhожоруулагдамал колонныи бодхоожо байhан энэ станци Сулак мүрэнэй эрьедэ баригдажа байгаа Хойто Кавказдахи тон томо Чиркейскэ ГЭС-эй комплексдо оруулагдаха юм. Тус станциин барилгын дүүрэхэдэнь, Дагестанай элшэ хүсөөр хүршэ республикануудынь хангагдадаг болохо.

Украинын, Армениин, Азербайджанай түлөөлэгшэд Дагестанай улад зонтой хамта Чиркейскэ гидростанциие барилсана. Ленинградай мэргэжэлтэд тэрэнэй проектые зохёогоо, Москвагай метрошод тоннельнүүдыень бэлдээ. Красноярска ГЭС барилгаhаа ерэhэн хабсаргагшад хаалтада бетон шудхаха кабель-крануудые хабсаргаа.

М. АМАЕВ,
ТАСС-ай корр.

УКРАИНА: түсэбhөө гадуур нүүрhэн

Хоорондоо мүрысэдэг үшөө хоёр коллектив Донбасста, Кузбасста бии болобо. Горловкодохи Калининай нэрэмжэтэ шахтын хүдэлмэришэд болон инженернүүд мүн лэ Бүхэсоюзна старостын нэрэ абаhан Прокопьевско шахтын нүүрhэшэдэй уряае дэмжээ.

Горловкын нүүрhэшэд ойн хүндэлэлэй үялгануудаа дүүргэн, даабариhаа гадуур 31 эшелон нүүрhэ абаhан байна. Түсэбөөр хараалагдаhанhаа гадуур 43 мянган тонно нүүрhэ малтаhан «Кочегарка» шахта эрхилээ.

Хоёр бассейнэй шахтернуудай мүрысөөнhөө уламжалан, шэнэ хүдэлөөн мүндэлбэ: Виктор Довбыш гэжэ шахтерой жэшээгээр түсэбтэ табан жэлые гурбан жэл хахадай туршада дүүргэхын түлөө элдэб мэргэжэлтэй 32 мянган хүдэлмэришэд тус бүриин түсэб зохёогоо. Кузбасстахи нүхэдэйнь амжалтанууд горловкынхидые hонирхуулна. Тэдэнэй ажалай дүн hара бүри транспарантнууд дээрэ бэшэгдэдэг болонхой.

Б. ГЕРЦЕНОВ,
ТАСС-ай корр.

Горловко,
Донецкэ область.

ЛИТВА: БҮД НЭХЭГШЭДЭЙ ШЭНЭ ТЕХНИКЭ

Бэлэн болоhон утаhа ходолон абаха шухаг түхеэрэлгэ Алитусска пумаажан бүдэй комбинадта туршагдаха. Вильнюсэй мэргэжэлтэдэй бүтээн гаргаhан энэ шэнэ түхеэрэлгын ашаар дүрбэн хүнтэй бригадын орондо нэгэ хүн ээрэлгын зургаан машина даагаад хүдэлнэ.

Литвагай пумаажан бүдэй бүхы предприятинуудтахи хүдэлмэри эрид түргэдхэгдөө. Клайпедын «Гульба» гэжэ фабрика hэльбэн шэпэдхэгдэхэнь. Климовскэ заводой эльгээhэн, хоболтгүй шэнэ машинануудай ажалай бүтээсэ нэгэ хахад дахин ехэ.

Ороной арбан табан предприяти Литвагай бүд нэхэгшэдтэ шэнэ түхеэрэлгэ эльгээгдэнэ. Узбегэй «Таштекстильмаш» заводhоо ээрэлгэ-нэхэлгын түхеэрэлгэ абана. Вильнюсэй, «Аудеяс» комбинадта бүдтэ элдэб хээ, зураг гаргадаг хүсэтэ аппарадуудые — шэнэ продукцияа Костромагай машина бүтээгшэд эльгээбэ.

Литвагай бүд нэхэгшэд хүдэлмэреэ шэнэдхэжэ, түсэбтэ табан жэлдэ гурба дахин ехэ продукци үйлэдбэрилнэ.

С. ВАЙНТРАУБАС,
ТАСС-ай корр.

Вильнюс.

МОЛДАВИ: АХА ДҮҮ ЁҺОНОЙ АДРЕСУУД

Тирасполиин «Электромаш» заводой коллектив Камска автомобилиин заводой захилые болзорhоо урид дүүргээ. 400 киловатт хүсэтэй гурбан электродвигатель Набережные Челныдэ эльгээгдэбэ.

0,27-hоо 2 мянган киловатт хүрэтэр хүсэтэй двигательнүүдээ тус завод долоо мянган ондоо адресаар ябуулдаг. Гэхэ зуураа Таганрог, Магнитогорск, Запорожи — хара металлнуудай прокат, Тбилиси, Иваново, Алма-Ата, Томск, болон Прибалтийска республиканууд — изоляциин материал, провода болон бусад зүйлнүүдые өөрынгөө ээлжээндэ Молдавиин машина бүтээгшэдтэ эльтээнэ.

Электромашиныхид Ленинградай «Электросила» нэгэдэлтэй, Новосибирскын турбогенератор заводтой нягта холбоотой. Арбан гурбан жэлэй урда тээ, Тирасполиин заводой hая ашаглалгада орожо байха үедэ, эдэ предприятинуудай коллективүүд тэрэниие шефтээ абаhан юм. Молдавиин хэдэн зуун хүдэлмэришэд, инженернүүд, техникүүд Ленинградта дүй дүршэл абаhан байха. Синхронно генератор бүтээн гаргахадань сибирягууд туhалсаа.

Уеалгүй тэhэрэлгэ хэхэ, хоёр мянган киловатт хүсэтэй двигательнүүд украин эрдэмтэдэй туhаламжаар гаргагдадаг болонхой. Эдэ хүсэтэ двигательнүүдые манай промышленность түрүүшынхеэ бүтээгээ. Энэ завод Москвагай Энергетическэ институдтай хамта промышленна стабилизатор бүтээн гаргаба. Тэдэнэй хоёртонь шанарай тэмдэг олгогдонхой.

Г. ИЗВЕКОВ,
ТАСС-ай корр.

Кишинев.

УКРАИНЫН ССР. **Черновицка областиин Путиловска районой Вижницка модо урдахуулдаг конторын хүдэлмэришэд энэ жэлдэ 182 мянган кубометр модо урадхуулха юм.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Белый Черемош горхоноор модо урадхуулга.
ТАСС-ай фотохронико.

БУРЯАД ҮНЭН

Арадай Хиналта

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

Социалис уялгануудые дүүргэхын түлөө хинагшадай тэмсэл.

Ажалай түрүүшүүл—арадай хинагшад.

Алдарта Байгалаа аршалан хамгаалхын түлөө.

Шог ёгто долгин.

УЯЛГАНУУД ЯАЖА ДҮҮРГЭГДЭНЭБ?

Байгша оной эхеэр республикын арадай хиналтын эдэбхитэдэй суглаан боложо, юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ хэхэ ажалайнгаа түсэб баталhан, уялгануудые абаhан юм. Мүнөө жэлэй түрүүшын хахадай үнгэрөөд байхада тэдэ абтаhан уялгануудай хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байhые хаража үзэхэдэ болохотой гэжэ hанагдана.

Түбхын түрүүн партийна, совет органуудай хүтэлбэри доро, бүхы олониитын туhаламжаар республикымнай олон тоото арадай хинагшад КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө ехэ хүдэлмэри ябуулаа гэжэ тэмдэглэхэ дуран хүрэнэ. Буряадай АССР-эй арадай хиналтын комитедэй түлөөлэгшэнэр республикын бүхы аймагуудай, предприятинуудай, эмхи зургаануудай арадай хинагшадай постнуудай, бүлэгүүдэй гэшүүд болон эдэбхитэдэйнгээ хүдэлмэритэй танилсаhан, абаhан уялгануудаа хэр зэргээр дүүргэжэ байhыень шалгаhан, ажалайнь дүршэлтэй танилсаhан юм. Тиихэдээ иигэжэ тэмдэглээ: хаана партийна организацинууд хиналтын хүдэлмэридэ тусгаар анхаралаа хандуулнаб, хинагшадта туhалнаб, ажалыень шалганаб, эдэбхи үүсхэлыень дэмжэнэб—тэндэ социалис уялганууд hайнаар дүүргэгдэнэ, хинагшад үүргэдээ хүрэнэ, ажал хүдэлмэринь туhатай байна.

Түмэр замай Мысовая станциин дэргэдэ эмхидхэгдэhэн арадай хиналтын бүлэгэй хүдэлмэриие жэшээ болгон абаад харая. Урда жэлнүүдтэ эндэхи бүлэг саарhан дээрэл бии гэжэ тоологдодог байгаа. Партийна организациин урда нэгэшье асуудал табяагүй юм. Энээндэл адляар станцишье муугаар хүдэлдэг hэн. Жэшээнь, тус станциин мэдэлдэ байhан түмэр замай участок дээрэ ажалай эмхидхэлэй hула дээрэhээ элдэб дутагдалнууд үзэгдэhэн, тус участок дээрэ 200 мянган түхэригэй гарза, гай ушарhан байха юм. Хэрбээ арадай хинагшадай hайнаар хүдэлhэн hаа, тиимэ юумэн үзэгдэхэгүй байгаа.

Эдэ дутагдалнууд партийна организациин бюро дээрэ дэлгэрэнгыгээр хэлсэгдэжэ, арадай хиналтын бүлэгтэ эдэбхитэй нүхэдые дэбжүүлхэ гэhэн шиидхэбэри абтаhан байна. Тиигэжэ hунгалта шэнээр үнгэргэгдөө. Хинагшадаар 20 хүн—ажалай түрүүшүүл, мэргэжэлтэд, ниитын ажалай эдэбхитэд дэбжүүлэгдэжэ, бүлэгэй түрүүлэгшээр партийна организациин секретариин орлогшо, үнинэй хүдэлмэришэн, олондо хүндэтэй Леонид Николаевич Орефьев hунгагдаhан байна. Энэ суглаан дээрэ хиналтын бүлэгэй хүдэлмэриин холын хараатай түсэб баталагдаа. Партийна организациин бюро энээгээр хүдэлмэриеэ хизаарлаагүй, хиналтын бүлэгэй хүдэлмэреэр саг үргэлжэ hонирхожо байгаа, гурба hарын үнгэрhэн хойно Л. Н. Орефьевэй тоосоое ниитынгээ суглаан дээрэ коммунистнууд шагнаhан байна. Энээнэй hүүлээр цехүүд, участогуудай бүхэндэ хиналтын постнуудые эмхидхэхэ гэhэн шиидхэбэри абтаа.

Ехэ үни болонгүй, эдэ бүгэдын hүүлээр түмэр замай энэ Мысовая станциин харюусадаг дистанциин начальник бидэндэ иигэжэ хэлээ hэн: «Станцимнай хүдэлмэридэ, илангаяа бидэ хүтэлбэрилэгшэдтэ арадай хинагшад ехэхэн туhа үзүүлдэг болонхой гээшэ даа. Тэдэнэр түмэр зам дээрэ хэгдэдэг заhабарилгын хүдэлмэриие шалгадаг. Ганса дутагдалнуудые элирүүлээд болидоггүй, тэдэ дутагдалнуудай гарадаг шалтагаание элирүүлдэг. Хинагшад мүн эндэхи мастерской соомнай хэгдэдэг хинагшын хүдэлмэриин шанарые шалгаа hэн. Иимэ шалгалтын саг үргэлжэ хэгдэжэ байха болоhые мэдэхэдээ заhабарилагшад ажалаа шанар hайнтайгаар анхаhаа бүтээхэ гэжэ оролдодог болоо...

Иимэнүүд олон hайн үгэнүүдые Мысовая станциин хүтэлбэрилэгшэдhээ хинагшад тухай дуулахада баярлахаар байдаг.

Түмэр замай Улаан-Үдэ станциин партийна организаци мүн лэ өөhэдынгөө арадай хиналтын бүлэгэй хүдэлмэриие hайжаруулхын, даалгагдаhан харюусалгадаа хүрэмөөр ажаллахынь тула саг үргэлжэ оролдодог. Энээнэй ашаар тус станцида электрын элшэ хүсэ гаргашалга нилээд хямдаруулагдаhан, ехэ түлишэ алмагдаhан байха юм.

Мүн «Буржелезобетон» мэгэдэлэй үйлэдбэриин управлениин арадай хиналтын бүлэгэй hайн хүдэлмэриие тэмдэглэхэ дуран хүрэнэ. Бүлэгэй гэшүүд карьерэй начальник Н. И. Гарин гэгшын нүхэдтэеэ хамтараад нюусаар «Бурятцелинстройн» барилгашадта карьерэйнгээ машинануудаар газар малтадаг, тэhэлдэг байhыень элирүүлhэн байна. Тэдэнэр хорин үдэрэй турша соо өөhэдынгөө хүдэлдэг организациhаа гадна, «Бурятцелинстройhоо» салин абаа. Тэрэнь хамта дээрээ хүн бүхэндэ 570—577 түхэриг болоо. Энээнhээ гадна, автомашинын жолоошон Радченкын нэрэ дээрэ 291 түхэриг 48 мүнгэ тэдэ абажа (Радченко тэдэнтэй хамта хүдэлөөгүй) ресторанда архидаhан байна. Энэ гэмтэ ябадалаа мэдүүлхэгүйн тула Гарин ба тэдэнэй нүхэд худалаар нарядуудые хааhанаа баригдаа.

Тус асуудалые Улаан-Үдын Железнодорожно районой арадай хиналтын комитет өөрынгөө заседани дээрэ хаража үзөөд, нүхэр Гаринhаа хоёр hарынь салингые дараха гэhэн шиидхэбэри абаа. Энэ хулгайда хабаадаhан хүнүүд мүн лэ хэhээлтэ амасаа. Хулгай хүүлэнгүй байха аргатай аад, уялгаяа дүүргээгүй 933-дахи ПМК-гай мастер нэгэ hарынгаа салин даруулха болоо. Нарядуудые хүсэд шалгангүй гараа табиhан прораб Буторин ахалагша инженер Давыденко хоёр мүн лэ гэмдэ хүртэhэн байна.

Арадай хинагшадай эдэбхитэйгээр хүдэлhэн газарта арад зондо туhатай ажал хэрэгүүд бүтээгдэнэ. Нимэнүүд лэ эдэбхи үүсхэлнүүдhээ гүрэнэй түсэб, даабари, абаhан социалис уялгануудые дүүргэхэ эршэ хүсэн заhгидагдана гээшэ.

Мүнөө үедэ Буряадаймнай республикын олон тоото арадай хинагшад бүхы эдэбхитэдтэеэ хамта КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, СССР-эй 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө оролдожо байнхай.

М. СОЛОМЕННЫЙ,
БурАССР-эй арадай хиналтын комитедэй штатна бэшэ секторые даагша.

Манай Түнхэнэй аймагай Саянай совхозой арадай хиналтын бүлгэмүүдэй, постнуудай хүдэлмэри тухай хэдэн үгэ.

Совхоздо саг үргэлжын 12 пост эмхидхэгдэнхэй. Харин ажалай шухала шухала кампанинуудай эхилхэдэ саг зуурын постнууд нэмэгдэжэ эмхидхэгдэдэг байна. Арадай хинагшадаар 115 хүн—худөө ажахын мэргэжэлтэд, ажалай түрүүшүүл, ниитын эдэбхитэд, арадай депутадууд hунгагданхай. Эдэ нүхэднэй хамаг дутуу дунданurудые элирүүлхэhээ гадна хиналтын хүдэлмэридэ парти, правительствын гал хэрэглэхэ гэhэн дурадхал оруулагдаа. Тэрэнэй хүсэндөө өрөхолоор гахайн мяханай үнэ сэн гансата хямда болсо.

Иигэжэ ажал хүдэлмэридөө эдэбхи үүсхэлтэйгээр хандадаг, хиналтынгаа хүдэлмэридэ туhа нэмэри хүргэдэг эдэбхитэд манай Саянай совхоздо олон. А. И. Усольцев, А. З. Маланов, Н. Асадулина, Д. Баторова болон бусадай нэрые дурдаха дуран хүрэнэ.

Манай хиналтын бүлгэмэй дэргэдэ хэдэн секцинүүд эмхидхэгдэнхэй юм. Тарлан ажалай секциие С. С. Парьянов, тоо бүридхэлэй секциие ахалагша бухгалтер С. Ж. Сушкенов толгойлдог. Иимэ секцинүүд хонин ажалаар, эбэртэ бодо малай фермэнүүдээр эмхидхэгдэнхэй. Энээнhээ гадна арадай хиналтын бүлэгэй хуудаhан, самбар бии. Сошордолтой

ДҮРШЭЛӨӨ ХУБААЛДАЯЛ!

дохёо» гэhэн фотомонтаж гаргагдадаг. Энэ фотомонтаждаа бидэ хүмүүжүүлхы удхатай материалнуудые гаргадаг байнабди.

Мүнөө үедэ манай совхоздо ниитын малда тэжээл бэлдэхэ харюусалгатай үе эхилээ. Арадай хиналтын манай бүлэгэй гэшүүд бригада, звено бүхэндэ бии юм. Гадна таряа хуряалгада бэлэдхэлэй хэр зэргээр хэгдэжэ байhаниинь шалгагдана.

Хөөрэлдэмэ, хубаалдама дүй дүршэл бусад аймагуудай хиналтын хүдэлмэрилэгшэдтэ бии ёhотой. Дүршэлөө хубаалдажа, амжалтын ёhотой түлхюур болгохо талаар оролдохо байгаабди гэжэ хэлэхэ дуран хүрэнэ.

...ламые хэлбэришэгүйгөөр баталан, үйлэдбэриин участогуудай ямаршье таhалдалгүйгөөр ...лхын түлөө оролдодог байна. Иигэжэ хинагшад түсэб даабари, абаhан уялгануудай саг ...ар соогоо дүүргэгдэхын, гү... ба ниитын ёhо гуримай ...дахын түлөө тэмсэдэг.

Хиналтын хүдэлмэридэ элдэбын ушар тохёолдодог, шиидхэхэ талаар нилээд хүндэхэншье асуудалнууд гаража ерэдэг байна. Иимэ ушарнууд илангаяа үйлэдбэри дээрэ олоор үзэгдэхэеэ hанагдаг юм. Тэдэниие захиргаанай талаар шиидхэхэнь хүндэ байдаг. Тиихэдэнь арадай хинагшадта хандагдадаг.

Жэшээнь, совхозой сабшалан олон таряалангай газар дээрэ ...нишье, үмсынишье мал ...дэг байба. Энээниие болюулха талаар элдэбын хэмжээ абтаадшье үзэгдөө, hүниин ...үүлнүүдшье эмхидхэгдээ, мал ...улха хүнүүдшье табигдаад ...гөө. Теэд туhа боложо үгөөгүй. Тиихэдэнь бэлшээри бүхэндэ арадай хинагшадай бүлэгүүд эмхидхэгдэжэ, гол түлэб тэдэнhээ ...гаар асуугдадаг болоо юм. ...мон малшад, адуулагшад, үмсын малтай айлнууд малаа хайха хэрэг орхихоёо болёо юм.

Үгышье hаа, ондоо нэгэ жэшээ дурдая. Гахайн фермэhээ гарадаг мяханай өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулхын тула олон ...нүүд абтаад, үрэ гаража ...гүй. Коммунист-хинагша А. Н. Усольцевой дурадхалаар шалгалта хэгдэжэ, түлеэ бэлдэлгэдэ, гаргашалгада ехэ ажал хэгдэнэ, зөөри уригдэнэ гэжэ элирүүлэгдэбэ. Энэ асуудал совхозой арадай хиналтын бүлэгэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээд, гахайн тэжээл бэлдэлгэдэ, зайн

В. СЫРЕНОВ,
Саянай совхозой арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ.

БҮГЭДЭ АРАДАЙ ДЭЛИСЭ ХЭРЭГТЭЙ

Байгша оной июниин эсэстэ РСФСР-эй Верховно Соведэй сесси уhан тухай хуулиин шэнэ проектые хаража үзэhэн байна. Байгаалиин хамаг бүхы баялигуудта адляар уhан мүн лэ гамнагдаха, хамгаалагдаха ёhотой. Энэ асуудал парти, правительствымнай анхарал доро саг үргэлжэ байдаг.

Жэшээнь, КПСС-эй XXIV съезд дээрэ Л. И. Брежнев элидхэл хэхэдээ, бүхы проектнэ институдууд, предприятинууд, эмхи зургаанууд ажал хүдэлмэриеэ байгаалиин баялиг хамгаалха асуудалтай холбон эрхилхэ тухай хурсаар табяа hэн. Манай алдарта Байгалые арюун сэбэр зандань үлөөхэ, оршон тойронхи баялигуудыень хамгаалха, зүбөөр хэрэглэхэ талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1969 оной январиин 21-нэй, 1971 оной июниин 16-най мэдээжэ тогтоолнуудай сэгнэгдэшэгүй ехэ удха шанартай байhые булта мэдэнэбди.

Эдэ тогтоолнууд дотор хараалагдаhан хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ талаар манай Буряадай республикада нилээд ехэ ажал хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай. Олониитэ, депутадууд болон арадай хинагшад тус хэрэгые хиналта доро абанхай. Улаан-Үдын Советскэ районой арадай хиналтын комитедшье энэ шухала хэрэгэй хажуу тээ үлөөгүй байха юм.

Гол мүрэндэ муухай, хоротой уhа оруулхагүйн тула яhала ехэ хүдэлмэриин хэгдэжэ байhые hаяхан үнгэрhэн шалгалта харуулаа. «Электромашина» ба судна бүтээлгын заводуудта хэрэглэгдэhэн уhа сэбэрлэхэ түхеэрэлгэнүүд шэнээр баригдажа ашаглалгада үгтөө. Бусад олон предприятинууд, коммунальна болон хүн зоной ажаhуудал хангаха ажахынууд городой канализациин коллектортэ холбогдоо. Барилгын түргэн ябасые, ехэ дэлисые хараадаа абан, гүрэн ашаглагдаhан уhа сэбэрлэхэ хэрэгтэ жэлhээ жэлдэ ехэ мүнгэ hомологдоо. Тиигэбэшье элдэб дутагдалай, хэгдээгүй юумэнэй энэ хэрэгтэ ехэ байhые шалгалта мүн лэ харуулаа.

Түбхын түрүүн городой барилгын организацинууд тухай хэлэхэ дуран хүрэнэ. Тэдэ муухай уhа сэбэрлэхэ хэрэгтэ hомологдоhон мүнгэ хүсэд хэрэглэжэ шаданагүй. Тиигэжэ үнгэрhэн жэлдэ, жэшээнь, 410 мянган түхэриг хии үхэhэн байна. 1971 ондо тус хэрэгтэ 30 миллион үлүүтэй түхэриг hомологдоо, теэд хахад жэлэй дүнгөөр харахада, тус мүнгэнэй гурбанай нэгэ хубинь мүн лэ ашаглагдангүй үлэжэ болохоор. Юун дээрэhээ иимэ юумэн болоноб гэхэдэ, барилгын организацинууд хирпиисээр, булад-түмэр шудхамалаар дуталдана. Гадна ажалайнь эмхидхэл hула, оньhон түхеэрэлгэнүүд дутана. Горсоведэй гүйсэдкомой дэргэдэхи капитальна барилгын таhаг (даагшань Н. Н. Покровский) уhа сэбэрлэхэ түхеэрэлгэнүүдэй проектнүүдые зохёохо, дурадхаха хэрэгые унжагайруулна.

Тэрээнhээ гадна шэнэ баригдаhан гэрнүүд, кварталнуудта, предприятинуудта котельнүүдынь хуушанайхяар, мүнөө үеын сэбэрлэлгын шэнэ түхеэрэлгэнүүдтэй тааралдуулагдангүй хэгдэнэ. Харин Улаан-Үдын шэлэй заводой мазут үйлэдбэрилдэг ажахы түлишэеэ шэнгэн болгохо, тиигэжэ муухай уhа багаар гаргажа эхилхэ аад, 5-дахи СМУ-гай хүдэлмэришэдэй муугаар хүдэлhэн гэмээр мүнөө болотор хоротой уhа гол руу урадхуулhан зандаа. Тусгаар шэнжэлгэ хэхэдэ шэлэй заводhоо сүүдхэ соо 400 кубометр муухай, сэбэрлэгдээгүй уhан голдо ороно.

Манай Советскэ районой арадай хиналтын комитет июль hарынгаа заседани дээрэ оньhожоруулагдаhан прачечнын, 2-дохи баниин, пивын ба загаhа болбосоруулгын заводуудай хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоо хаража үзэhэн байна. Эдэ завод болон ажахынуудта муухай уhа сэбэрлэхэ түхеэрэлгэнүүдые тодхохо ажал ехэ хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Жэшээнь, городой оньhожоруулагдаhан прачечна hүүлэй жэлнүүдтэ хэдэн дахин үргэдхэгдэhэн, ехэ болоhон байна. Теэд тунаадаг анханайнь хоёр түхеэрэлгэ тэрэ зандаа үлөө. Энээнhээ боложо хоротой химическэ бодосуудаар элбэг, муухай уhан Үдэ гол руу урадхуулагдаhан зандаа. Городой хоёрдохи баанида (директорынь нүхэр Рейнвейтер) муухай уhа сэбэрлэхэ хэмжээн бүришье үнинэй абтанагүй, хүтэлбэринь тус асуудалда хайша хэрэгээр хандаhан зандаа.

Арадай хинагшадhаа, олон тоото эдэбхитэдhээмнэй сошордолтой дохёонууд манай комитедтэ саг үргэлжэ орожо байдаг. Тэдэ согсологдожо, шэнжэлэгдэжэ үзэгдэдэг. Тус асуудалаар предприятинууд болон элдэб ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоон эмхидхэгдэдэг, абтаха хэмжээнүүдэй болзор тогтоогдодог. Ушар юуб гэхэдэ, байгаалиин баялигуудые хамгаалха асуудалда тусгаар анхаралаа хандуулхыень арадай хиналтын органуудые СССР-эй Министрнүүдэй Совет 1971 оной июниин 16-найнгаа тогтоолоор уялгаланхай. Тэрэнэй үндэhөөр уhа хэрэглэдэг городой бүхы ажахынууд болон предприятинуудта арадай хиналтын постнууд эмхидхэгдэнхэй, тэдээндэ эдэбхитэй нүхэд hунгагданхай.

Жэшээнь, сүүднэ бүтээлгын заводой партийна организаци муухай уhа сэбэрлэхэ хүдэлмэри тухай асуудал хаража үзөөд, энээниие хинан шалгаха постые хүтэлбэрилхэ уялгые коммунист, оньhожоруулгын лабораториин начальник нүхэр Манеевтэ даалгаа юм. Тэрэ нүхэр энэ ниитынгээ хүдэлмэридэ ехэ эдэбхитэйгээр хандадаг, элдэб шалгалта, рейд эмхидхэдэг байна.

Мүн эдэбхитэй коммунист Н. Л. Пантелеевэй хүтэлбэрилдэг «Электромашинадахи» тусхай пост ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Иимэнүүд жэшээ тоолохо болоо hаа, олон ааб даа.

Гэбэшье, байгаалиин баялиг, тэрэ тоодо уhа ба тэрэнэй баялиг хамгаалха хэрэгтэ бүхы олониитые хандуулаагүйдэ аргагүй.

М. ХАЛБАЕВ,
Улаан-Үдын Советскэ районой арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

ХЭЛЭҺЭН ҮГЭНЬ ХҮСЭТЭЙ

Автомашинануудай түлишэ галдалгые гуримшуулха, тэдэнэй замдахи ябадал бүхэниие хиналтатай болгохо, запасной частьнуудые гамнаха, машина бүхэнөө hайнаар, ажахыдаа үрэ ехэтэйгээр хүдэлгэдэг болохо тухай асуудалые Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозой правлени нэгэтэ ээлжээтэ заседани дээрээ хаража үзэhэн байгаа.

Энэ асуудал иимэ хурсаар дэмы табигдаагүй юм. Юундэб гэхэдэ, арадай хинагшадай, депутадуудай тэдэнэй эдэбхитэдэй мэдүүлhэнэй ёhоор колхозой автопарк хэhэн гаргашынгаа гурбанай нэгэ хубиие жолоошодой ажалдаа хайша хэрэгээр хандадагhаа боложо гаргадаг байгаа. Жэшээнь, нэгэ жолоошон нүхэрэйнгөө түлеэ асаржа үгэбэ гэлэй. Тиихэдээ машина үмсын хэрэгтэ ябуулха зүбшэл колхозой правлениhээ hурадаггүй байгаа бшуу. Галдагдаhан түлишэ, машинын элэлгэ ниитын зөөриин хохидол болоод лэ дүүрэдэг hэн. Үгышье hаа, зарим жолоошод машинаяа заhабарилхадаа үнэтэй, хомор запасной частьнуудаа табингүй, үлүү гаргаад, хажуу тээшэнь худалдаха гү, али өөртөө хэрэгтэй юумээр андалдаха ябадал гаргаадшье үзөө. Эдэ бүгэдэ мэхэ гохонууд архигүйгөөр болодоггүй hэн тулань колхозой ажал хохидолдо ородог байгаа бшуу.

Иимэнүүд дутуу дунданууд али олон hэн ааб даа. Тэдэндэ эсэс табихын тулада колхозой партийна организаци, правлени автопаркынгаа дэргэдэ арадай хиналтын пост байгуулха гэжэ шиидхэбэ. Тиигэжэ тэдэнэй гэшүүдээр ажалай түрүүшүүл, үнэн сэхэ жолоошод hунгагдаа hэн. Хүтэлбэрилэгшөөрнь Петр Федорович Пискунов томилогдоhон байгаа.

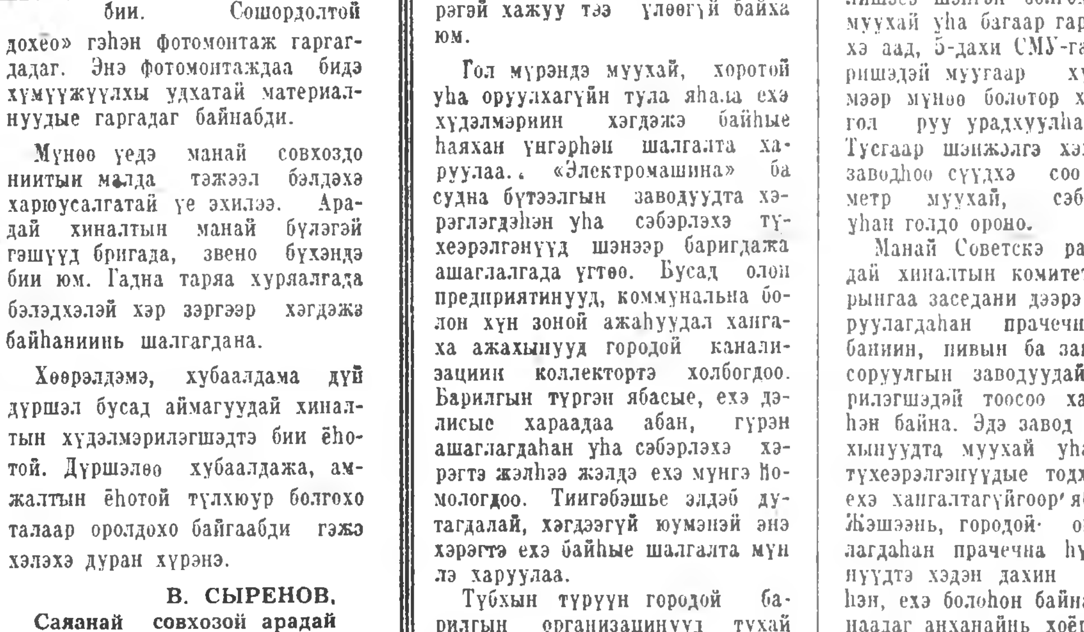
Петр Федоровичой кандидатура энэ харюусалгатай ажалда дэмы дэбжүүлэгдээгүй. Тэрэ нютагай хүн. Тиимэhээ жолоошон бүхэнөө тон hайн мэдэдэг. Гадна автогаражайнгаа диспетчер нормировщигоор хүдэлхэдөө автомашинануудта хабаатай, тэдэнэй бүхы ажалай эгээл орьёлоон соо байдаг юм. Ямар жолоошоной хаана ошоhые тэндэhээ хэды шэнээн саг соо бусахые, мүн түлишэ тус замда ямараар галдахыень hайн мэдэдэг. Тиимэhээ тэрэ автомашинын болзорhоо үлэжэ ерээ hаань, шалтагыень асуудаг байна.

Автопаркдахи ажал хүдэлмэриингөө иимэ шанга хинадтатай болоодхиходо жолоошодшье ажалаа гуримшуулаа.

Энэ даалгагдаhан ажалаа бэелүүлхэдээ нүхэр Пискунов колхозойнгоо ажал хэрэгтэ бүри дүтөөр хабаадалсаха ушартай болохо юм. Тиигэжэ ниитын малда тэжээл бэлдэлгын, таряа шэрэлгын, малшадые зөөлгэлгын гү, али хүн зоной ажаhуудалай эрилтэнүүдые хангалгын—бүхы ажал хүдэлмэри тэрэнэй хабаадалгагүйгөөр үнгэрдэггүй болонхой. Юундэб гэхэдэ, автомашинагүйгөөр мүнөө үедэ ямаршье ажал хэгдэхэеэ болинхой ха юм. Эдэ бүгэдэ шухала хэрэгтэ П. Ф. Пискуновой хэлэhэн үгэ хүсэтэй байдаг.

О. АГИЕВ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Маяк» колхозой арадай хинагша П. Ф. Пискунов.

Будамшуугай дэбтэрhээ

ХИНАГШАДАЙ АНХАРАЛДА

...Үбhэ хуряалгын халуун хаhада элдэбын ушарнууд үзэгдэдэг байна. Үбhэшэдэй олохон звенодо хүрэхэдэм иимэнүүд нэгэ хоро бусалхаар гэхэ юм гү, али зарим хүнүүдэй муухай hэшхэлhээ зэбүүрхэмэ баримтанууд үзэгдэхэ юм байнал.

Жэшээнь, городой нэгэ хүн түрэлхидтөө үбhэ сабшажа үгэхэеэ колхоз ерэhэн аад, намтай ушараа. Тэрэ иигэжэ хэлээ: «Минии түрэлхид хамтын ажалда хүдэлдэггүй, теэд хоёр үхэртэнь үбhэн хэрэгтэй бшуу. Бригадирта хахадые табижа хөөрэлдөөб. Хабсагайн Боориин үлэндэ ороходошни болохо гээ..»

«Би иигэжэ хэлсээб,—гээд, ондоо совхоздо нэгэ хүнэй хэлэхые дуулааб,—гурбан бухал сабшаад, хоёрынь хамтада, нэгынь өөртөө абахадашни болохо гээ. 90 бухал үбhэ сабшабал, 30 бухалтай болохоб. Тиимэhээ бухал бүхэнөө гурба аса үбhөөр табижа түргэн жарые хүсөөгөөд, өөрынгөө гушан бухал сабшажа эхилхэб...»

Нүгөө нютагта нэгэ хүн иигэжэ хэлэбэ: «Би энэ жэл үмсынгөө малда үбhэ сабшажа зобохогүйб. Нёдондо нэгэ хонишоной туhамаршан боложо үбэлжэхэдөө малаа ниитын үбhөөр амар ондо оруулаа hэм. Сабшаhан үбhэеэ хүрьэдөө худалдажа, олохон хахадые уугаа hэмди.»

Иимэ хүнүүдые арадай хинагшад хёрхоор хараха болоно.

ЭДЭБХИТЭЙ НҮХЭР

Улаан-Үдын аймагай Ивалгын үйлэдбэрилгэ-туршалгын ажахын 1-дэхи отделенидэ Зоя Ивановна Колесова 20-оод жэлэй турша hаалишанаар хүдэлжэ байнхай.

Ажалдаа эрхим габьяа харуулhанайнгаа түлөө 1965 ондо Ленинэй орденоор шагнуулhан байна. Оло дахин ВДНХ-да хабаадажа, томо ба бага Алтан, Мүнгэн медальнуудта хүртэhэн.

Түрүү hаалишан КПСС-эй гэшүүн юм. 1971 ондо даалгагдаhан үнеэн бүриhөө 3946 килограмм hү hаажа, ажахы соогоо нэгэдэхи hуурида гараа бэлэй. Энэ жэлэй эхинhээ Колесова тугалнуудые харууhална. Ходо доо оролдон хүдэлдэг заншалаа алдангүй, мүнөө 80 тугал тобир тарганаар харууhалжа байнхай.

Буряадай АССР-эй гүрэнэй туршалгын станциин ба Ивалгын үйлэдбэрилгэ-туршалгын ажахын парткомой секретарь нүхэр А. М. Бояркин иигэжэ хөөрэнэ: «Нүхэр Колесова ажахын гүбэй үүлтэртэ үнеэдэй фермын дэргэдэ байгуулагдаhан арадай хиналтын постын гэшүүнээр хүдэлнэ. Үнинэй бэрхэ, шадамар hаалишан мүнөө баян дүй дүршэлөө залуу hаалишадта дамжуулан үгэдэг. Дутуу дундануудай дайралдабал, хэмжээ абангүй гарадаггүй. Арадай хиналтын гэшүүдэй дундаhаа Колесова шалгаран хүдэлжэ, даалгагдаhан уялгаяа гүйсэд дүүргэнэ».

Колесова ажахынгаа ажалшадай, мүн суг хүдэлдэг hаалишадайнгаа дунда ехэ хүндэтэй юм. Тэрэ үнеэдые яажа зүбөөр hааха ба эдеэлүүлхые харуулдаг, заажа үгэдэг. Фермэ дээрэ hү hаалгын ямар ябаhыень hонирхон мэдэжэ байдаг.

Ш. БАЛЬЖИНИМАЕВ,
худөө бэшэгшэ.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

ҺУРАЛСАЛАЙ ДҮН

Август һарада студентнэрэй эгээл халуун хаһын харюусалгатай үе болодог. Мүнөө хүдөө ажахын техникумэй һурагшад ехэл сүлөөгүй. Тэдэнэр гүрэнэй шалгалта барижа эхилээ бшуу. Игэжэ гурбан жэлэй туршада һуража олоһон эрдэм· мэдэсынгээ дүн согсолно гээшэ.

Мүнөө студентнэр түрүүшынгээ шалгалта политэкономёор бариба. Агрономиин отделениин 312-дохи бүлэгэй һурагшад энэ предмедые һайнаар шудалһанаа гэршэлээ. Тус бүлэгэй олонхи студентнэр эрхим сэгнэлтэ абаа. Тиихэдэ коммунистнар нүхэдэйнгөө дундаһаа шалгараа. Мунко Дашиев, Владимир Шевченко, Геннадий Тугаринов, Надежда, Василий Максимовтан, Борис Мункоеов, Михаил Татаринов гэгшэд тус предмедые эрхимээр шудалһанаа харуулба.

Һаяар хүдөө ажахын техникум дүүргэһэн 92 агроном, зоотехнигүүд республикын ажахынуудта эльгээгдэхэ байна. Мүнөө тэдэнэр гүрэнэй ээлжээтэ шалгалта үгэхөөр бэлдэжэ байнхай.

М. МЕДОВАЯ.

ҺУРАГШАД ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР ТУҺАЛНА

Адууһа малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абахын тула хүдөөгэй ажалшад үбгэн, залуугүй ажаллажа байна.

Дээдэ-Хэжэнгын дунда һургуулиин ахалагша классай 30 һурагшад Сандак Шагдаровай даадаг бригадада ажаллана. Тус бригада Хара-Хушуун гэжэ газарта хүдэлжэ байнхай. Мүнөө үедэ эндэ 600 центнер үбһэн һурилэгдөөд, мянга гаран бухал табигданхай. Мүн Соолгото гэжэ газарта комсомол-залууш у у л а й звено ажаллана. Тус звеное Декабрь Бальжинимаев хүтэлбэрилдэг юм. Эндэхи үбһэшэд габшагай бэрхээр ажаллажа, үсөөхэн үдэрэй туршада 300 гаран центнер үбһэтэй болонхой. «Первомайский» совхозой хүдэлмэришэд хээрын ногооной шэмэ шүүһэ алдаха сагһаа урид һайн шанартай үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэжэ абахын түлөө оролдожо байнхай.

М. ОШИРОВ

Хэжэнгын аймаг.

ОЛЗО ОМОГТОЙ БУСАНА

Хойто-Байгалай загаһашад зунайнгаа агнууриин халуун хаһада орожо, үдэр, хоногой үнгэрхэ бүри далай дээрэһээ баян олзотой бусажа ерэнэ. Жэшээнь. Нижне-Ангарскын загаһашад 919 центнер загаһа һарын туршада барижа, июль һарынгаа түсэбые 115 процент дүүргэбэ. Эндэ загаһа олзоборилдог А. И. Балдаковой бригадын гэшүүд үнгэрэгшэ һарынгаа түсэбые 236 процент дүүргэжэ, бусадай дундаһаа түрүү һуури эзэлээ. Мүн А. Ф. Кучинский, П. А. Екимов гэгшэдэй бригаданууд һарынгаа түсэбые 162—194 процент дүүргэжэ шадаа.

Зунай һүүлшын һарын түрүүшын хэдэн хоногто эдэнэр мүн лэ баян олзотой байгаа. Заводой бүхы бригаданууд дүн хамтадань 227 центнер загаһа барижа, август һарынгаа түрүүшын арбан хоногой түсэб үлүүлэн дүүргээ.

Г. ГАНЮГИН.

ХҮГШЭН, ЗАЛУУГҮЙ ХАБААДАХАНЬ

Байгша оной август-сентябрь һаранuудта намарай профсоюзно-комсомолой урилдаа үнгэргэхэ гэһэн шиидхэбэри профсоюзуудай областной совет һаяхан баталан абаба.

Һаяар үнгэргэгдэхэ энэ мүрысөөндэ ажалшадые олоорнь хабаадуулжа, һонирхолтойгоор үнгэргэхын тула эрхимлэгшэдтэ барюулагдаха тусхай шан, бэлэгүүд тогтоогдобо.

Түрүүшын мүрысөөн Дээдэ-Онгостойдохи аяншалагшадай баазада эхилхэ юм. Энэ үдэр эрэшүүл 8000, эхэнэрнүүд 3000 метрэй зайда урилдаха. Тиихэдэ 1952—1953 онуудта түрэһэн эдиршүүл 5000, басагад 2000 метрэй зайда урилдаха юм. Мүн 1954—1955 онуудта түрэһэн хүбүүд, басагад 3000—1500 метрэй зайда түрүү һуури буляалдаха байна.

Урилдаанда хабаадаһан спортсмен бүхэн өөрынгөө спортын бүлгэмэй нэрэһээ мүрысэхэ юм. Бүлгэмүүд зай бүхэндэ гурба-гурбан хүниие табиха зэргэтэй.

Мүн энэ урилдаанда үнинэй спортсменүүд хабаадахаар уригдахань. Эндэ эрэшүүл 2000, эхэнэрнүүд 1000 метрэй зайда урилдаха байна. Хэдэн үд... эдэ мүрысөөнүүдтэ эрхимлэ... Буряадай АССР-эй суглуул... мал командын бүридэлдэ ор... лагдажа, Улаан-Үдэ хотодо эн... хэ Сибирь болон Алас-Дурнын... гэй зонын мүрысөөндэ хабаа... саха юм. Энэ мүрысөөн сен... риин 17-һоо эхилхэ. Мүрысөө... хамтадаа область, хизаар ... автономито республиканууда... команда ерэхээр хараалагда...

В. КОНДАКОВ.

ШАТАР

Арбан хоёрдохидоо тэнсээ

РЕЙКЬЯВИК, августын 10. (ТАСС). Шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн арбан хоёрдохи наадааай хойшолуулагдаһан партиин үргэлжэлүүлэгдэхэдэ, энэнь 56-дахи ябадалдаа тэнсэлгээр дүүрэбэ Тиин наадаанай тоо 7:5 боложо, Фишер түрүүлжэ ябана.

Удаадахи наадан августы 10-да үнгэргэгдөө. Сагаанаар дэлхэйн чемпион Борис Спасский наадаба.

ГАЗАРАЙ АМИСХАЛ

Августын 9-нэй һүниин гурбан час 42 минута 34 секундада Ольхон аралһаа халта зүүгээр, Байгал далайн дундуурхи райондо 7 балл хүсэтэйгөөр газарай хүдэлөөн тэмдэглэгдэбэ.

Улаан-Үдэ болон бусад аймагуудта газарай хүдэлөөн 5 балл хүсэтэйгөөр үзэгдэһэн байна.

В. ХОДОШКИНОВ,

Кабанскын сейсмическэ станциин директор.

ФУТБОЛОЙ ШЭНЖЭЛ...

«САГ САГААРАА САХИЛЗА ХҮХӨӨРӨӨ»

Утын ута мүрысөөнэй түрүүшын хахад дүүрэбэ. Заншалта ёһоор, даб дээрэхи дүнгүүдые гаргаха. зарим тэды тобшолол хэхэ болонобди. Манай долоодохи зонодо Зүүн Сибириин, Алас-Дурна зүгэй 11 команда ородог, тэдэнэр өөһэд хоорондоо аяар дүрбэ дахин уулзаха ёһотой гэжэ таанад, газетын уншагшад, мэдэнэ ёһотойт. Тээсгэн, июлиин һүүл багаар, оронојмнай зүүн захын командануд эгсэ хахад замаа гаталаа гэхэ гү, али стадионууд дээрэ гурба һарын турша соо хаба шадалаа туршалсаһан байна. Тэдээнэй дунда холын зайда мори урилдааһандал мэтэ, зурыса түрүүлһэншье, хахад замдаа «халба һүрэһэншье», оро-бодогүй бүдэрэнтэһэншье команданууд бии.

Эндэ нэгэ һонирхолтой зүйл дурдалтай гээшэ ха. Түрүүшын хоёр дүхэригэй эгээл һүүлшын наадан болотор «хэн түрүүлхэб?» гэһэн асуудалда харюу үтэхэнь нилээд гайтай байгаа һэн. Тэрэ үдэр хүрэтэр Урда-Сахалинай «Сахалин» команда хабарһаа эхилээд, нэгэдэхи һууриһаа огто «хадуураагүй» бшуу. Эндэхи футболистнууд 29 очкотой байһан юм. Харин хойноһоонь «һүеыень гэшхэжэ» ябаһан Благовещенскын «Амур» 27 очко абанхай байгаа. Тэрэ һүүлшын нааданда «Сахалинтай», Ангарскын «Старт», «Амуртай» Улаан-Үдын «Сэлэнгэ» тулалдаха ушартай байһан. Ангарскын футболистнар айлшадаа (нэгэдэхи һуури эзэлжэ ябаһан) ехэл «хүндэгүйгөөр» угтажа, харюугүй дүрбэн бүмбэгэ сохижо оруулжархёо һэмнай. Тиихэдэнь манайхид хүндэмүүшэеэ харуулха гэһэндэл, хоёр очко амурайхидтаа бэлэглэхэһээ саана. тэдэниие нэгэдэхи һуурида гаргажархёо һэн гүб даа. Футбольно наһаараа үшөө һахал ургаагүй «Амур» (оройдоол хоёрдохи жэлээ «А» классто наадана) игэжэ даб дээрээ «5» гэһэн сэгнэлтэтэй аттестадтай болошобо ха юм. Һайншье, урмашамааршье гээшэ!

Харин «халба һүрэһэн моринһоо мухариһандал», «Сахалин» дуратай дурагүйшье һаа, хоёрдохи һуурияараа һанаагаа заһаха баатай болоо. Очкогоороо «Амурһаа» бишыхашье гээгдээгүй. Зүгөөр сохижо оруулһан бүмбэгын тоогоор абажа харабалнай, ураг-шагүйдэһэн, долоон бүмбэгөөр гээгдэһэн байха. Һүүлшын дүрбэхэн лэ уулзалгада аяар 9 бүмбэгэ алдажархёо һэмнай. Халагламаар, теэд хайшан гэхэбши?! Спортын ёһо гурим гээшэмнай хэн нэгэндэ буулта хэхэ гү, үгышье һаа, хэн нэгэниие хайрлаха гэжэ мэдэхэгүй — илаһаниинь иладаг, шүүгдэһэниинь шүүгдэдэг ха юм даа.

Футбольно календариин түрүүшын хахадта манай хүршэ—Шэтын СКА, мүн Красноярскын «Автомобилист», Ангарскын «Старт» гурбадахи—табадахи һууринуудые эзэлээ. Эдэ команданууд түрүүшүүлһээ аяар найман очкогоор гээгдэнхэйшье һаа, түрүүшын табан һууринуудые эзэлһэндээ, маша баяртайнууд гэжэ дуулдана бэлэй.

Манай «Сэлэнгэ» энэ жэлдэ аргагүй «гүйхэн» болошоо гээд газетэшье бэшэһэн, хүнүүдшье хэлсэдэг болошоһон байха юм. Хараадшье үзэхэдэ, нёдондоной «Сэлэнгын» наадаанһаа, тэрэнэй тактика, техникэһээ, наадалгын онол аргануудһаа мүртэй һайн зүйл багашаг лэ үлөө гээшэ ха. Яагаашье һаа, үнгэрэгшэ жэлэй наадаанай түрүүшын хахадта 20 командануудай дунда долоодохи һуури эзэлээ һэм шуу. Харин энэ жэлдэ эгээл... Һүүлшынхиие, арба нэгэдэхиие. Игээд ерэхэлээрээ, нёдондонойнгоо зориг улам бадаруулхын, алхамаа улам батадхахын орондо гэдэргээ шууяса хараһан, арга шадабаря бад-бад байса гээжэрхиһэн болоно гээшэ бэшэ гү?! Али юуб?!

Эндэ нэгэ иимэ жэшээ баримталан харуулха дуран хүрэнэ. Энэ жэлэй наадаанай эхин багаар. тээ хожомыншье, Братскын «Сибиряк» манай «Сэлэнгэтэй» ана-мана сохилдожо ябаа һэн. Үнгэржэ ерэхэдээ, манай футболистнар братскынхидые өөһэдынь талмай дээрэ 2:1 тоотойгоор шүүжэрхидэг байһан. Харин мүнөө түрүүшын хоёр дүхэригэй дүн харыт. «Сибирягай» нэрэ турнирай таблицын зургаадахи мүртэ аржыжа харагдахал. Юун болоо гэхэбта? Яахадаа ана-мана ябаһан хоёр команда эгсэ хоёр тээшээ хахаран һалаха болоо юм? Манай һанахаар һаа, иимэ: нэн түрүүн, тренернүүдэй, мүн футболист... өөһэдынь харюусалгаһаа, ... зоригһоо, хаба шадабариһаа ... дыдаха байна. Тренер, хэ... мэдэһээр, командын багша, ... мүүжүүлэгшэ, гол һуда... ха юм. Ээлжээтэ уулзалга ... дөө тренер командаяа хэр ... зоригжуулнаб, наадаанай ... хэр зүбөөр табинаб—тэр... гол түлэб наадаанай дүн ... жэшээтэй. Гэбэшье энэ ... «Сэлэнгын» ахалагша ... Г. Неделькин гэдэг уялга... рагүйгөөр, хайша хэрэгээр ... һан, футболистнуудые мүр... дэ тиигэд гээд лэ бэлдэж... һан. Хэтэржэ ерэхэдээ, кома... гэшүүдэй али нэгэн на... ямараар наадаһые олонхи ... шэнжэлжэ үзэдэггүй, дутуу... зүйлнүүдынь хэлэжэ, ... үгэдэггүй байгаа. «Һула ... —һураар татуулхагүй» гэ... футболистнуудшье наада... маагүйшэгэ³р хандадаг ... гэхэ. Хүмүүжүүлгыншье ху... ри орхигдошоо һэн. Игэж... дагайра задагайрһаар ... Үдымнай команда һүүлшын ... рида түригдэшоо бэшэ аал?

Футболистнуудай арга ... риинь, техническэ, тактиче... лэдхэлынь хараад үзэебди. ... бирагүй. Командын гэ... бэеын тамир, хүсэ шадал, ... ри болон соггой солбони... наһанда үшөөл хүрэнэгүй. ... соо Хабаровскын футболи... тай уулзахадаа, манай ... футболистнууд наадаанай ... хи хахадай тэн багаар ... бууража эхилһэниинь эли ... һэн. Харин футболист нэгэ ... най үедэ (90 минута соо) а... 7—8 километр гүйхэ зэр... Иимэ тэсэбэриие манай ... футболистнар даажа шада... гээшэ ха. Үгышье һаа, ... 14-дэ «Сэлэнгэ» Владиво... «Лучтай» өөрынгөө талмай ... уулзаа һэн. Энэ наадан ... гээр—0:0 дүнтэйгөөр дүү... байгаа. Эндэ манайхидай ... кэ, арга шадабари тобойсо ... даа. Уулзалгын түрүүшын ... та айлшадай ворота тээш... майн углууһаа адагынь ... бүмбэгэ сохигдоо. Теэд нэ... һаань. ворота руу оруулжа ... ха шадабари хэндэншье ... гүйл даа. Бээр уташье ... командада бии. Харин ... ворота руу орохо юм бэшэ, ... тоо.

Улаан-Үдын «Сэлэнгын» гээ һаа, тэнсэжэ, үгышье шүүгдэжэ байхада, дээрэ ... дагша «Сибиряк»—хэншье хамаагүй—нюдэ нюургүй ... жэл байгаа. Нэрэ солотой... һан хабаровскынхид, эрх... шье ябаһан «Сахалин», «... хид» Братскһаа яашагүй ... духанууд болонхой бусаһа... хэ. Тиигэжэ «Сибиряк» к... ямар нэгэн эди шэдитэй ... дол, һүүлшын табан наада... ба дахин ээлжээ ээлжээг... гээ һэм шуу. Дээгүүр з... «А» классто һууринжажа ... үрдеэгүй гэжэ һанан гэ... турнирай таблицын зург... һуури лаб эзэлээд һууха ... Тобшолон хэлэхэ гээ һаа, ... һайса танигдаагүй гэхээр, ... команданууд «һаншагаа са... командануудаа яһалашье ... һэн. «дүрөө үгэхөөр бэшэ... жэ мэдүүлһэн байха юм. ... больно намтартаа олохон ... туйлаһан, үсөөн бэшэ ш... магтаалда хүртэһэн Хабаро... СКА. Владивостогой «... Улаан-Үдын «Сэлэнгэ» ко... нуудай һүүлшын һууринууд... рюулхэдэнь, «Амур», «Са... гэхэ мэтэ команданууд «саг ... раа. сахилза хүхөөрөө» ... дэл. турнирай таблицын ... шын табсан дээрэһээ гэ... хаража ябана ха юм.

Спортдо, илангаяа фу... бэлэхэн илалта байдаггүй. ... шэлэн хэзээ бүхэндэ түлю... ла команда гэжэ баһал бай... Мүнөө манай зонодо на... гурбадахи дүхэригэй һая... лээд байхада, Улаан-Үды... лэнгэ» заримдаа яһалашье ... хотойгоор тулалдаад үзэн... гэрэгшэ амаралтын үдэр ... гэй «Аэрофлот» командат... залгын дүн—5:0—энээнд... шагүй гэршэ. Энээн д... бодоходо, үнэн бэеэ бэел... гаа һаа. манай «Сэлэнгэ» ... шье «гүйхэн» бэшэ, му... эршэтэ хүсэтэй байжа ... хаш. Уридшалан үндэр с... үгөөдшье яахамнайб, ю... харуужамди. Тиимэ бэшэ а... болдо дуратайшуу.л?

С. БАДМА...

НЬЮ-ЙОРК

ИНДОХИТАДТАХИ БАЙЛДААНУУД

ТАСС

Хотыень хүреэлхээр һэдэһэн сайгон сэрэгүүдтэ Урда Вьетнамай Куангчи хотые хамгаалагшад шанга харюу үгэнэ. США-гай авиациин добтолгоёо улам һүжэрөөжэ байгаашье һаань, хото руу сүмэрэн орохоор дугташаһан дайсанай бүхы һэдэлгэнүүдые патриодууд таһалдуулна. Куангчи провинциин сүлөөлэгдэһэн районуудые американ авиаци бомбодоно. Августын 7-ной һүни «В-52» түхэлэй хүндэ бомбардировщигууд байлдаанай энэ секторто хэдэн зуугаад тонно бомбо хаяа.

Вьетнамай урдын ниислэл хото—Хюэһээ урдуур эшээлһэн дайсанай бэхилэлгэнүүдые сүлөөлэлгын хүсэнүүд добтолжо байнхай. ЮПИ агентствын дамжуулһанай ёһоор, августын 7-до сайгон сэрэгүүд тус районой бэхилэгдэмэл хоёр иункт орхижо, зугадаха баатай болоһон байха юм.

Дананг хотоһоо урдуур, Кюэшон нугада шанга байлдаанууд болоно. Ороной дотоодын районуудые энэ ехэ порттой холбодог харгы шадар пэбээлһэн дайсанай бэхилэлгэнүүдтэ патриодууд добтолжо, дайсаниие ехэ гээлтэ хоролтодо оруулаа.

Дүрбэн үдэрэй турша соо—июлиин 31-һээ августын 3 болотор—американ-сайгон артиллери 50 мянга дахин энэ провинциин түб хотые буудаа. Августын 2—3-да Куангчи хотын, Чиеуфонг, Лаванг, Хайланг уезднүүдэй хүн зониие хорлохын тула химическэ зэбсэг хэрэглэһэн байна.

Энээнһээ уламжалан, хүн зон олоороо үхөө, материальна ехэ гарза хохидол ушаруулагдаа. Зарим һуурин, тосхонууд үнэһэн тоброг болгогдоо.

Куангчи провинцида болоһон байлдаануудай үеэр дайсанда эсэргүү шанга сохилто хэхэдээ, Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй частьнууд һарын турша соо сайгон армиин 10 мянга гаран солдат, офицерые хүлһөөнь буулгаһан, шархатааһан, сэрэгэй ехэ техникэ һандааһан, буляан абаһан байна.

ХАНОЙ. (ТАСС). Июлиин 27-һоо хойшо американ самолёдууд хэдэн арбаад мянган тонно фугасна, монсогор, напалм фосфорно бомбонуудые, химическэ хорото зүйлнүүдые Куангчи провинцида хаяа гэжэ Урда Вьетнамай Республикаһаа ДРВ-дэ байдаг түлөөлэлгэтэ эмхиин мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Американ сэрэгэй корабльнууд, сайгон дахуул арми Зиолинь, Камло, Чиеуфонг, Хайланг районуудые, Куангчи хотые артиллереэр буудаһан байна.

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай Куангчи провинцида американ-сайгоной дээрмэшэдэй гэмтэ ябуулгануудые үйлэдэжэ байһантай дашарамдуулан, «Нян зан» газетэ США-гай империализмда эрид шанга харюу сохилто хэхые уряалан, түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэндэ хандаба.

ДРВ-гэй даамбануудые, уһанай бусад түхеэрэлгэнүүдые бомбодон, амгалан зониие олоорнь алажа, байрын гэрнүүдые, ажахын барилгануудые һандаргажа байгаа американ хархис этэгээдүүд олониитын ехэ буруушаал үүсхэнэ.

ПАРИЖ. (ТАСС). Кампонгтрабек хотые эзэлхын түлөө шанга байлдаан Камбоджодо болоно. Ороной урда зүгтэхи сүлөөлэгдэһэн районуудта нэбтэрэн ороһон сайгон ба Пномпениин сэрэгүүдтэй сүлөөлэлгын хүсэнүүд дайлалдажа байнхай.

ВАШИНГТОН

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

ТАСС

Эндэ аяншалжа байһан СССР-эй элүүрые хамгаалгын министр Б. В. Петровскотой США-гай президент Р. Никсон уулзажа. хөөрэлдөө. СССР-һээ США-да байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрынин уулзалгада хабаадалсаһан байна.

БУДАПЕШТ. (ТАСС). СССР-эй Верховно сүүдэй түрүүлэгшэ А. Ф. Горкин түрүүтэй совет юристнүүдэй делегаци ВНР-эй Верховно сүүдэй түрүүлэгшэ Э. Сакачай уряалаар августын 9-дэ Будапешт ерэбэ.

БУХАРЕСТ. (ТАСС). БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живков РКП-гэй Генеральна секретарь, СРР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. Чаушескугай уряалаар Румынида богонихон болзороор айлшалан ерээ.

Н. Чаушеску Т. Живков хоёр хөөрэлдэжэ эхилбэ.

БОНН. (ТАСС). Коммунальна хангалгын, элүүрые хамгаалгын олон эмхи зургаануудые үмсын мэдэлдэ оруулха гэһэн хотын засагаархидай һанаашалгые Германиин Коммунис партиин Гамбургдахи организаци буруушаана.

ТОКИО

ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ ЭБ НАЙРАМДАЛ ХАНГАХЫН ТҮЛӨӨ

ТАСС

Тус хотодо американ атомна бомбын хаягдаһаар 27 жэлэй ойн үдэр шаналал гашуудалай ёһолол Нагасакида болобо. Ядерна тэһэрэлгэһээ уламжалан үхэһэн 70 гара мянган хүнэй дурасхаалые Нагасаки хотын «Эб найрамдалай парк» соо суглараашад минутын туршада дуугай байлгаар ёһолбо. Үглөөнэй 11 час 2 минутада — атомна бомбын Нагасаки дээрэ хаягдаһан үеэр—хотодо дохёонууд зэдэлээ.

Ядерна аюулда эсэргүү, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэбди гэжэ тус хотын 430 мянган хүнэй шахаа тангаригаа үгэһэн «Эб найрамдалай декларациие» Нагасакиин мэр Иоситакэ Моротани уншаба.

Эб найрамдалай түлөө япон тэмсэлшэд ядерна зэбсэг гаргалгые хорихо уряатайгаар түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэндэ хандаба. Американ эзэрхэг түримхэйшүүлэй үдэр бүри туйлай муухай гэмтэ ябуулга хэжэ байһан Вьетнамдахи дай болюулха эрилтэ табина.

ВАШИНГТОН

Дж. МАКГОВЕРН ШҮҮМЖЭЛНЭ

ТАСС

Президентын тушаалда демократическа партяар дэбжүүлэгдэһэн кандидат, сенатор Дж. Макговерн үгэ хэлэхэдээ, мүнгэнэй үнын уналга тохёолдуулан, промышленна үйлэдбэриин хүгжэлтэ удааруулһан, олон миллион американецуудай байдал муудхаһан правительствын экономическа политикые шүүмжэлбэ.

Макговернын мэдүүлгэ дотор игэжэ тэмдэглэгдэнэ: республиканецуудай правительствын засаг барижа байха үе соо орон доторхи хүдэлмэригүйшүүлэй тоо хэмжээн ажалай хүсэ абаха зоной 3,5 процентһээ 5,5 процент хүрэтэр нэмээ. Энэл үе соо бүтээгдэһэн эдлэл хэрэгсэлнүүдэй ургалтын темпые хүн бүхэндэ абажа үзэбэл, энэл үе соо жэлэй 1,5 процент шахуугаар хороһон байна. Эдэ баримтанууд правительствын экономическа политикын буруу һүрэһые гэршэлнэ гэжэ Макговерн тэмдэглэбэ.

США-гай экономическа байдал хубилгахаар хараалһан программа Макговернын мэдүүлгэ дотор бии

ЛОНДОН

Хүдэлмэришэдтэ харша консерваторнуудай политикые буруушаана

ТАСС

Салин хүлһыень дээшэлүүлхэ тухай эрилтэ дэмжэһэн барилгашадай демонстрацинууд августын 8-да Англида болобо.

Байдалаа һайжаруулхын түлөө хоёрдохи неделиин туршада тэмсэн буһалгаалһан барилгашадтай һаналаа нэгэдэлгын дабшалтада хабаадахаяа 15.000 хүдэлмэришэд Лондоной, Глазгогой, Бирменгемэй, Манчестерэй, ороной бусад хотонуудай үйлсэнүүдтэ гараһан байна.

Августын 8-да Лондоной Гайд-парк соо болоошо митингдэ суглараһан 5 мянган барилгашад бүгэдэ ниитын национальна буһалгаа хэхэ эрилтэ һайшаажа, дуугаа үгөө. Тэмсэл эмхидхэхэ Лондондохи нэгэдэмэл комитедэй секретарь Дж. Генри митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, эрхэнүүдэйнгээ түлөө тэмсэхыень, ороной барилгашадые уряалба.

Барилгашадай буһалгаан хүдэлмэришэдтэ харша консервативна правительствын политикые буруушааһан ябуулга болоно гэжэ «Морнинг стар» бэшэнэ.

НЬЮ-ЙОРК

Нюуса далдаар

ТАСС

Холбоото Штадууд контрессэй зүбшөөлгүйгөөр, американ арадһаа нюусаар Лаосто дай улам үргэнөөр хэжэ байна гэжэ Миссури штадһаа сенатор-демократ С. Саймингтон «Уорлд» журналда бэшэнэ.

Лаостохи США-гай хархис ябуулгануудые нюуса байлгаха гэжэ правительствын хэды оролдоошье һаань, 1971 ондо американ авиаци, тэрэ тоодо «В-52» түхэлэй самолёдууд, агаарай тагнуул хэхээ. Лаосые бомбодохоёо олон ниидэлгэ хэһэн байна гэжэ элирээ гээд Саймингтон мэдээсэбэ.

Тагнуулай түбэй управлениин мүнгэ зөөреэр Лаосой 30 мянган хүлһэншэдэй подразделенинүүд хэрэглэгдэнэ гэжэ Саймингтон тэмдэглээ. Лаосто байдаг Таиландын сэрэгшэдые һургалгада США жэл соо 100 миллион доллар һомолно.

ПРАГА

Брногой сүүдэй шиидхэбэри

ТАСС

Ярослав Шабатын бүлэгэй хэрэгээр Брно хотодохи областной сүүд шиидхэбэри гаргаба. Республика дотор һүйдхэлтэ ябуулга хэхын, ЧССР-эй ниитын ба гүрэнэй байгуулалта хубилгахын тула 1970 онһоо 1972 оной январь болотор һүйдхэлэй ябуулга хээ гэжэ энэ бүлэгэй гэшүүд гэмнэгдээ.

Я. Шабата—6,5 жэлээр, бэшэниинь— 5-һаа 1,5 жэлээр эрхээ хаһагдаха болобо.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН ЦААНАҺАА

ХАНОЙ

Зэрлиг бүдүүлиг бомбодолгонууд

ТАСС

Августын 8-да Ханойһоо баруун-хойгуур 50 километртэ оршодог Хайхынг провинциин түб хотые американ авиаци бомбодоһон байна. Хотын хүн зоной олоороо ажаһуудаг кварталнуудта фугасна бомбонууд хаягдажа, байрын гэрнүүд, медицинскэ училищи, столово һандаргагдаа. Хархис ябуулгаһаа боложо, олон хүн үхэһэн, шархатаһан байна.

Нютагтаа социализм байгуулжа байгаа Вьетнамай Демократическа Республикын ажалшадай хүсэл зоригые американ авиациин зэрлиг бүдүүлиг бомбодолгонууд мохооногүй.

Хүдөө ажахын кооперативуудай таряашад барайгарай поли дээрэһээ хабарай ургаса хуряагаад, тарилгаяа амжалтатай хэжэ байна. Мүнөө тэдэндэ хүдэлмэриин час бүхэн үнэтэй. Июль һара соо Ханой шадарай кооперативууд талмайнгаа 70 процентдэнь намарай ургасын барайгарай рассада һуулгаа.

БРАЗЗАВИЛЬ

Конго шэлэһэн замаараа дабшана

ТАСС

Социалис хүгжэлтын замаар дабшаха гэһэн хараа бодолоо Конгын Арадай Республика шууд баримтална. Конгын Ажалай партиин үүсхэлээр эндэ зарлагдаһан демократическа ба патриотическа хүсэнүүдэй национальна конференциин гол дүн иимэл байна.

Капиталис бэшэ замаар республикамнай дабшаха ёһотой гэжэ конференцидэ хабаадагшад мэдүүлбэ. Ороной экономикодо хариин гүрэнүүдэй хамааралсалгые усадхаха зорилго конголез арадай үмэнэ табигдаа.

БРАЗИЛИ. Мүнөө ороной гурбадахи эрхэтэн бүхэн ажалай тон доогуур түлөөһэ абана. Гэхэтэй хамта түрүүшын хэрэглэлэй эд бараанай, байрын, уһанай, газай үнэ сэн саг үргэлжэ ургана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бело Оризонте гэжэ промышленна городой Вилья Амаро районд иимэ байдал ходо үзэгдэнэ. Үгытэй шүүл бог хаядаг газарта ерэжэ, ажабайдалдаа хэрэглэхээр энэ тэрэ юумэ бэдэрнэ.

Прессенс бильд—ТАСС-ай фото.

ПРАВДА · БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Тэжээл бэлэдхэлгэ — эршэтэ ажал» — суглуулбари. А. Ефремовэй «Хажуурай ханхинаан дуулданагүй» гэһэн статья. «Автомобильнууд таряа хуряалгада бэлэн»—Колесовой статья. «Мүрысөөнэй туужа бэшэг»—суглуулбари. ТАСС-ай шухала һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. С. Булдаевай «Эрхэ үгтэнхэй. Тэрэниие хайшан гэжэ хэрэглэхэб?» гэһэн статья. «Шэл дорохи гектарнууд» — В. Тарасовай статья. Түрэл орондомнай. Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ.

Гурбадахи хуудаһанда. Социалис оронуудта. Ю. Полковниковой статья. Юртэмсэ дэлхэйн һонин.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Спортлото—зохид наадан»—хөөрэлдөөн. «Байгалтай уулзалга» — фоторепортаж. АПН-эй материалнууд.

ЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

16.00 — дамжуулгын программа. 16.05—һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 16.35—«Циркын галнууд» гэһэн дамжуулга. 17.15—«Здоровье» гэһэн научно-популярна программа.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

18.05—үхибүүдтэ зорюулагдаһан мультфильмүүд. 18.45—телепанорама. 19.00—«Үдэшын Улаан-Үдэ» гэһэн телегазетэ. 19.40—эстрадын концерт.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

20.20—«Хилын саанахи айлшад» гэһэн дамжуулга. 20.40—«Хүгжэмтэ дамжуулга» гэһэн дамжуулга.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

21.30—«Ленинтэй минута шахуу» гэһэн киноочерк.

«ОРБИТА» ХАРУУЛ...

21.40—«Удар, еще ...» гэһэн уран һайханай ф... 23.10—«Амитадай ажа...» гэһэн дамжуулга. 24.00—... мя» гэһэн һүүлэй һ... программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРА...

21.40—«Любовь Ярова...» һэн уран һайханай фил... нэгэдэхи серинь харуул... 22.50—«На границе ...» гэһэн документальна фил...

Редактор

Ц. Ц. ЦИБУДЕ...

Н-03700. Заказ №